

İLK TALEPTE ÖDEME KAYITLI TEMİNAT MEKTUPLARINDA BANKANIN TAZMİN TALEBİNİ İNCELEME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN SINIRLARI

Yrd. Doç. Dr. Mustafa YASAN*

GİRİŞ

Çalışmamızın konusu, “ilk talepte ödeme kayıtlı” teminat mektuplarında, bankanın muhatabın tazmin¹ talebini inceleme yükümlülüğü ve bu yükümlülüğünün sınırlarının tespitinden ibarettir. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları, bankacılık uygulamasında alacaklısına en üst seviyede güvence sağlayan teminat mektubu türleri olarak kabul görmektedir. Bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunu düzenleyerek muhataba vermesi ile gerektiğinde tazmin talebini derhal ve gecikmeksizin yerine getirmeyi de yüklenmiş olması, bankacılık uygulamasında ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının işaret ettiğimiz seviyede güvence sağlamanın ve dolayısıyla da bunun paralelinde hak ettiği rağbeti görmesinin esas sebebi olarak gösterilebilir.

Teminat mektupları ve özel ve yaygın bir tür olarak ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları, havalimanları, köprüler, otoyollar ve hastaneler gibi son yıllarda artan büyük ölçekli devlet ve özel teşebbüs yatırımlarında, ticari hayatın gerektirdiği güvence ihtiyacına cevap veren finansman aracı olarak önem kazanmaktadır. Bu öneme rağmen, teminat mektupları, doğrudan herhangi bir kanuni düzenlemeye konu teşkil etmemiş; bankacılık uygulaması, doktrindeki görüşler ve özellikle mahkeme kararları ile hukuken varlık kazanmış ve geliştirilmiştir².

---

* Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

¹ Bankanın teminat mektubu ile üstlenmiş olduğu borcun bağımsız bir borç olması sebebiyle, teminat mektubunun “tazminat” kavramından ayrı şekilde değerlendirilmesi gerektiği ileri sürülebilse de bankacılık uygulamasında “teminat mektuplarının tazmini” ifadesinin artık yaygın bir şekilde tercih edildiği belirtmektedir. Bkz. REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 231.

² Teminat mektuplarının kredi mektupları (6098 sayılı TBK m. 515) ile yakın bir benzerlik içerisinde olduğunu kabul etmek gerekir. Buna karşın teminat mektuplarının aksine kanunda açıkça düzenlenen kredi mektupları, bir şeyin gerçekleşmesi, yapılması ile anlam

Teminat mektubu marifetiyle tazmin talebinin gereğini derhal yerine getirmeyi üstlenen bankanın tabi olduğu ve çalışmamızın da konusunu teşkil eden muhatabın talebinin haklılığını inceleme yükümlülüğü ve bu yükümlülüğün sınırları, banka açısından aynı zamanda bir yetkinin de sınırlarını biçimlendirmektedir. Bu yetki, bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunu derhal ödeyerek borcundan kurtulabilme yetkisidir. Bir başka deyişle, bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırları, bu talebin derhal yerine getirilmesi yükümlülüğü ve derhal ödeme yaparak borcundan kurtulabilme yetkisi ile ilişkileri gözetilerek tespit edilmelidir. Bu gerekçelerle bankanın muhatabın tazmin talebini hiçbir inceleme yapmaksızın yerine getirmesinin mümkün olup olmadığı ve şayet bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğü var ise bu yükümlülüğün sınırlarının nerede başlayıp nerede sona ereceği şeklindeki soruların cevaplandırılması gerekmektedir. Nitekim işaret ettiğimiz bu gereklilik, çalışmamızın konusunu belirlerken önemli bir etkiye sahip olmuştur.

Çalışmamız giriş kısmından sonra esas itibariyle iki ana başlıktan oluşmaktadır. Birinci ana başlık altında teminat mektupları genelindeki ve devamında ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları özelindeki kavramsal açıklamalar yer alacaktır. İkinci ana başlık altında ise, bankanın tabi olduğu tazmin talebini inceleme yükümlülüğüne ve bu yükümlülüğün sınırları hakkında ortaya çıkan mesele ya da meselelerin çözümüne ilişkin görüşlere ve mahkeme kararlarına, ayrıca tüm bu görüşler ve mahkeme kararları ışığında ulaştığımız çözüm önerilerine yer verilecektir. Sonuç kısmında, ana metinde ortaya koyduğumuz çözümlerin, görüş ve önerilerin bir kez daha altı çizilmek suretiyle çalışmamız tamamlanmış olacaktır.

I. TEMİNAT MEKTUPLARININ ÖZEL VE YAYGIN BİR TÜRÜ OLARAK İLK TALEPTE ÖDEME KAYITLI TEMİNAT MEKTUPLARI

Çalışmamızın bu başlığı altında ilk olarak teminat mektuplarının ulusal ve uluslararası hukuktaki gelişimine, hukuki dayanaklarına, tanımı ve unsurlarına ve esas alınan kıstaslara göre farklılık arz eden tasnifine yer verdikten sonra, söz konusu tasnifin bir sonucu olarak karşımıza çıkan ve çalışmamızda esas alacağımız teminat mektubu türü olan ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları özelindeki açıklamalarımızı sunacağız.

---

kazanmaktayken teminat mektupları etkisini bir şeyin yapılmaması, yerine getirilmemesi neticesinde doğurmaktadır. Bkz. STAUFFLET, s. 48; LORENZ & PARTNERS, s. 2.

A. Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde Teminat Mektuplarının Düzenlenmesi

Teminat mektupları, günümüz ulusal ve uluslararası ticaret uygulamalarında sıklıkla başvurulmuş ve “Bankacılık Hukuku” açısından kredilerin tasnifinde gayri nakdi krediler arasında kendisine yer bulan bir finansman ve teminat modeli olarak kabul edilmektedir³. Teminat mektuplarının Türk hukukundaki uygulaması ilk olarak, Bakanlar Kurulu tarafından 12.04.1927 tarih ve 1025 sayılı “Hükümetle Efrad Arasında Teati Olunacak Mukavele-name ve Şartnameler Hakkında Kanun”un 1. maddesinde düzenlenen yetkiye istinaden çıkarılan 08.01.1928 tarih ve 6048 sayılı Kararname çerçevesinde devlet ihalelerinde kullanılmak üzere gerçekleştirilmiştir⁴. Bununla birlikte, bankacılık uygulamasında önemli bir yeri bulunan teminat mektupları, buna rağmen hukuki bir müessese olarak 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda (ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununda) veya 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda (ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda) özel ve doğrudan bir düzenlemenin konusunu da teşkil etmemiştir; sadece 5411 sayılı Bankacılık Kanununda “Krediler” başlığındaki 48. maddede teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro ve kabul gibi gayrinakdi krediler arasında sayılmıştır⁵.

³ Bkz. GIGER, s. 39; CAEMMERER, s. 349; RIGGS, s. 11; STAUFFLET, s. 49; VURAL, s. 84; TEKİNALP, s. 367. Yazar, teminat mektubu ile meydana gelen ilişkiyi garanti kredisi olarak nitelendirmektedir. Teminat mektuplarının finansman ve kredi aracı olmanın yanında “risk yönetimi opsiyonu” olarak da nitelendirildiğine şahit olmaktadır. Bkz. AHVENAINEN, s.2, 6. Banka teminat mektuplarının nakit ödemelerin ve diğer güvence sağlayan araçların bir yedeği haline geldiği hakkında Avusturya Yüksek Mahkeme kararı için bkz. Austrian Supreme Court, December 15, 1998, 1 Ob, 318/98s. Bkz. (<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/detail.aspx?g=767abd85-af2b-4ad7-bbeb-cadb7280ac85> erişim 12.04.2011).

⁴ REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 94; BARLAS, s. 10; TURANBOY, s. 58.

⁵ Bkz. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 48: “Bankalarca verilen nakdi krediler ile teminat mektupları, kontrgarantiler, kefaletler, aval, ciro, kabul gibi gayrinakdi krediler ve bu niteliği haiz taahhütler, satın alınan tahvil ve benzeri sermaye piyasası araçları, tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekil ve surette verilen ödünçler, varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar, vadesi geçmiş nakdi krediler, tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler, gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri, ters repo işlemlerinden alacaklar, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler, ortaklık payları ve Kurulca kredi olarak kabul edilen işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın bu Kanun uygulamasında kredi sayılır.”

Türk hukuk sisteminde, başvurulabilecek doğrudan bir kanuni düzenlemenin eksikliğine rağmen teminat mektupları, ticaretin aktörlerinin hukuki menfaatlerinin temini ve muhafazası ve bu sayede ticaretin daha etkin ve güvenilir bir şekilde icra edilmesi amacıyla yönelik olarak bizzat bankacılık uygulaması, doktrindeki görüşler ve mahkeme kararları marifetiyle ve tabii ki özel hukuk disiplinlerine hâkim olan sözleşme serbestisi prensibi çerçevesinde biçimlendirilip geliştirilmiştir. Benzer bir gelişim yabancı hukuk sistemlerinde de kendisini göstermektedir. Nitekim teminat mektupları, İtalyan Medeni Kanununda da özel olarak düzenlenmediğinden, İtalyan hukukunda atipik sözleşmeler arasında kategorize edilmiş ve esas itibariyle sözleşme serbestisi prensibine dayandırılmıştır⁶. Alman hukukunda da paralel bir gelişimin olduğunu görmekteyiz. Alman hukukunda, aşağıda açıklayacağımız şekilde, The Uniform Rules for Demand Guarantees (URDG) etkisi altında kalan bankacılık uygulamasında belirleyici olarak, talep garantilerinin ithalat ve ihracatçı arasındaki temel sözleşmeden bağımsızlığı ve haksız tazmin taleplerine karşı ihtiyati tedbir yoluyla bu haksız tazmin taleplerinin önüne geçmenin ve bu sayede muhatapın hakkını suistimal etmesini önlemenin mümkün ve makbul olduğu şeklindeki özellikler öne çıkmaktadır⁷. Amerikan hukuk sisteminde, teminat mektupları bankalar tarafından kredi mektubu adı altında düzenlenmiştir ve Amerikan Federal Ticaret Kanunu (The Uniform Commercial Code [UCC]) m.5'te, kredi mektubunda işaret edilen belgelerin muhatap tarafından bankalara ibrazı halinde derhal ödeme taahhüdünün gereğinin yerine getirileceği ilkesi benimsenmiştir⁸. Son olarak, Anglo Saxon hukuk sistemi dışında kalan Avrupa ve Asya ülkelerinde ise, teminat mektuplarının, ortak bir özellik olarak garanti sözleşmesi şeklinde düzenlenmiş olduğunu görmekteyiz⁹.

B. Uluslararası Ticaret Hukukunda Teminat Mektuplarının Düzenlenmesi

Teminat mektupları günümüzde, uluslararası ticaret hayatında da sıklıkla başvuru olan bir risk yönetimi aracı olarak kabul edilmektedir. Özellikle

---

⁶ BRAGGION, s. 35.

⁷ BLAU/JEDZIG, s. 725; GAO, s. 23; AHVENAINEN, s. 19; LORENZ & PARTNERS, s. 4, 5.

⁸ MUGASHA, s. 55, 56; BERTRAMS, s. 5-8; CARR, s. 468; CAEMMERER, s. 355; GAO, s. 1-13; SUNGURTEKİN, s. 545, 546.

⁹ KOZOLCHYK, s. 15 vd; SUNGURTEKİN, s. 545, 546. Fransa ve Belçika hukuk sistemlerinde teminat mektupları hakkında bilgi için bkz. DE SMEDT, s. 19; RIGGS, s. 11-13; STAUFFLET, s. 48-52.

uluslararası nitelik arz eden borç ilişkilerinde, ödemelerin zamanında ve eksiksiz bir şekilde yapılması ve karşı tarafın ediminden istenilen performansın elde edilmesi güvence altına alınmak isteniyorsa, başvuru alan etkin araçlardan biri olarak teminat mektupları öne çıkmaktadır. Uluslararası ticarete teminat mektupları ile ilgili olarak tabi olunan hukuk sistemlerindeki farklılıklar uygulama birliğinin sağlanamaması gibi handikapları da beraberinde getirmektedir. Bu handikapları göz önünde bulunduran uluslararası hukuk otoriteleri, uygulanacak kurallar açısından yeknesaklığın sağlanabilmesi için gerekli olan çalışmaları yürütmektedir. Bu çalışmalara örnek olarak, Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC) 1978'de yayınlanan ve çok da kabul görmeyen 325 Nolu "Sözleşme Garantilerine İlişkin Yeknesak Kuralları" (The Uniform Rules for Contract Guarantees [URCG]) ile 1992'de düzenlenen ve uluslararası sözleşmelerde kullanılması tavsiye edilen 458 Nolu "Talep Garantilerine İlişkin Yeknesak Kuralları"nı (The Uniform Rules for Demand Guarantees [URDG]) göstermemiz mümkündür¹⁰. URDG 1. maddesine göre URDG kurallarının uygulanabilmesi için taraflarca sözleşmenin URDG'ye tabi olduğunun açıkça tespit edilmesi gerekir¹¹. 4. ve 5. maddelerinde ise teminat mektuplarının tabi olduğu zamanışı düzenlemesi yer almaktadır. Bu hükümlerde önce teminat mektuplarında talep için tabi olunan sürenin belirtilmemesi halinde uygulanacak olan tamamlayıcı nitelikteki süreler tespit edilmiş ve hemen devamında ise teminat verene teminat süresinin bitim tarihinde veya ondan önce hiçbir talep ulaşmadığı takdirde teminatın geçersiz hale geleceği hükmüne bağlanmıştır¹². URDG'de yer alan hükümlerden 9. maddede muhatapın bankaya karşı tazmin talebinde bulunabilmesi için taleplerine mahkeme veya hakem kararı ya da lehdarın onayını ortaya koyan bir takım belgeleri de eklemesi gerektiği belirtilmiştir¹³. URDG'de yer alan hükümler özellikle uluslararası ticarete uygulanacak hukuk kurallarının tespiti açısından önem arz etmektedir. Nitekim 10. maddede teminat mektubunda hangi ülke hukukuna tabi olunacağı gösterilmediği takdirde teminat verenin işletmesinin; teminat verenin birden fazla işletmesi var ise teminatı veren şubenin bulunduğu yer hukukunun uygulanacağı gösterilmiştir¹⁴. URDG'nin tüm hükümleri incelendiğinde esas itibarıyla teminat

¹⁰ BERTRAMS, s. 28; GAO, s. 15, 21; GIGER, s. 43; KAPLAN, s. 20; ÖZDEMİR H., s. 731; LORENZ & PARTNERS, s. 4; SUNGURTEKİN, s. 559; MUGASHA, s. 53, 54.

¹¹ KOZOLCHYK, s. 11; ÖZDEMİR H., s. 736; MUGASHA, s. 54; DE SMEDT, s. 19.

¹² ÖZDEMİR H., s. 748.

¹³ BERTRAMS, s. 28; ÖZDEMİR H., s. 735; KOZOLCHYK, s. 11 vd.

¹⁴ SUNGURTEKİN, s. 559; ÖZDEMİR H., s. 745.

mektubunun taraflarının menfaatleri arasında hakkaniyete uygun bir denge- nin sağlanmaya çalışıldığı tespit edilecektir. URDG'de yer alan düzenleme- lerde öne çıkan husus ise, talep garantilerinin hukuken ithalatçı ve ihracatçı arasındaki temel sözleşmeden bağımsızlığıdır¹⁵. URDG kuralları son olarak 758 No ile 458 Nolu URDG'nin yerine 01.07.2010 tarihinden itibaren geçer- li olmak üzere ICC tarafından yenilenmiştir. 758 Nolu URDG, talep garanti- lerinin taraflarının çıkarlarını dengelemeyi amaçlamaktadır ve bu amacın gerçekleşebilmesi için kesin kuralların ve tanımların getirilmesini tercih etmektedir¹⁶. Bu sayede talep garantilerinden doğan hakkın kötüye kullanıl- masının önüne geçmek mümkün olacaktır. 758 Nolu URDG'nin uygulan-abilmesi için 458 Nolu URDG'de olduğu gibi uluslararası ticari ilişkide yer alan tarafların bu kuralları teminat mektuplarında açıkça uygulanacak kural- lar olarak tespit etmeleri gerekmektedir¹⁷. Uluslararası hukukta teminat mek- tuplarına ilişkin diğer çalışmalar ise ICC tarafından 01.07.2007'de yürürlüğe konan 600 Nolu "Doküman Kredileri Gümrükleri ve Pratikleri İçin Yeknesak Kurallar" (Uniform Customs and Practices for Documentary Credits [UCP]) ile Birleşmiş Milletlerin bünyesinde Ticaret Hukuku Komisyonu (UNCITRAL) tarafından 2000'de yayımlanan "Birleşmiş Milletler Bağımsız Garantiler ve Krediler Stand-by Mektupları Konvansiyonu" dur. (UN Convention on Independent Guarantees and Stand-by Letters of Credit)¹⁸. Uluslararası hukukta meydana gelen tüm bu çalışmalar meyvelerini vermeye başlasa da uluslararası ticarete kullanılan teminat mektuplarının tabi olacağı global yeknesak kuralların teşkili henüz tamamen gerçekleşmiş değildir.

C. Banka Hukukuna Özgü Bir Kredi Müessesesi Olarak Teminat Mektupları

Türk ve yabancı hukuk sistemlerinde teminat mektupları ile ilgili geli- şimin arz ettiğimiz şekilde kodifikasyon ile gerçekleşmemesi sebebiyle, her- hangi bir mevzuat kaynağında kavramla ilgili doğrudan bir tanım yer almasa da doktrinde birbirine benzer unsurları içeren tanımlamaların yapıldığını görmekteyiz¹⁹. Tüm bu tanımlarda öne çıkan ortak unsurları dikkate aldığı-

¹⁵ LORENZ & PARTNERS, s. 5, 6; MUGASHA, s. 55; BERTRAMS, s. 31.

¹⁶ 758 Nolu URDG'nin güncel son şekli hakkında geniş bilgi için bkz. EKŞİ, s. 107-133.

¹⁷ KOZOLCHYK, s. 58 vd.

¹⁸ BUTSICK, s. 177 vd; AHVENAINEN, s. 6; CONNOLLY, s. 242; BERTRAMS, s. 25; CAEMMERER, s. 355; GAO, s. 15, 21.

¹⁹ Yüksek mahkeme, teminat mektupları ile bağlantılı olarak garanti sözleşmesini, "feri nitelikte olmayan öyle bir sözleşmedir ki, garanti veren, garanti alandan bir ivaz elde etmek için değil, fakat onu bir teşebbüs veya iş yapmaya yöneltmek amacıyla bağımsız

mızda, teminat mektuplarının doktrinde, banka ile müşterisi arasındaki bir mutabakat çerçevesinde ve banka müşterisinin talebi üzerine bankanın, muhatap olarak adlandırılan kişiye müşterisinin bir eylemi yerine getireceğini, bir borcunu ifa edeceğini, etmezse teminat mektubundaki miktarı bizzat kendisinin ödeyeceğini taahhüt ettiği bir sözleşme olarak tanımlandığına tanık olmaktayız²⁰. Belirtmemiz gerekir ki, teminat mektuplarının tanımı ne şekilde yapılırsa yapılsın içerdiği unsurlar yönünden tüm tanımlar benzerlik içerisindedir. Bununla birlikte kanuni bir tanımın en azından bugün için yer almaması çalışmamızda bizim de özgün bir tanıma yer vermemizi gerekli kılmaktadır. Bu gereklilik ışığında teminat mektuplarını doktrin ve mahkeme kararlarındaki kabullere uygun şekilde, bankalar tarafından yurt içinde veya yurt dışında yerleşmiş bulunan gerçek ya da tüzel kişi alacaklıya (bu alacaklı teminat mektubu ilişkisinde muhatap olarak adlandırılmaktadır) hitaben, borçlu müşteri (bu borçlu müşteri teminat mektubu ilişkisinde lehtar olarak adlandırılmaktadır) lehine düzenlenip muhataba teslim edilen ve lehtarın bir malın teslimi, bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi vb. gibi bir edimini yerine getireceğini aksi takdirde belirli bir tutarın banka tarafından ödeneceğini garanti eden, gayri nakdi kredi uygulaması şeklindeki finansman aracı olarak tanımlayabiliriz.

Yukarıda sunduğumuz tanımlardaki ifadelerden hareket ettiğimizde, teminat mektuplarının özelliklerini; banka²¹, muhatap ve lehtar arasında üçlü

---

olarak söz konusu teşebbüs veya işin tehlikelerini kısmen veya tamamen üzerine almaktadır.” şeklinde tanımlamıştır. Bkz. Y. 11. HD, 1985/4169 E., 1985/5613 K., 15.10.1985 T.

([http://asmevzuat.com/documents?orgs\[\]=%5B18%5D&per_page=500&ara=&page=2](http://asmevzuat.com/documents?orgs[]=%5B18%5D&per_page=500&ara=&page=2) erişim 12.10.2011).

²⁰ Benzer tanımlar için ayrıca bkz. AKYOL, s. 161; KÜNEY, s. 592; AKYAZAN, Teminat Mektupları, s. 16; AKYAZAN, Tatbikatta Banka Teminat Mektupları, s. 567. Yazar, teminat mektuplarını fonksiyonları bakımından borçlunun alacaklıya karşı üzerine aldığı bir edimi yerine getirmemesi halinde belirli bir miktar parayı alacaklının ilk talebinde ona derhal ödemeyi kabul ve taahhüt ettiğine dair bir banka tarafından verilen mektup olarak tanımlamaktadır. Tanım için ayrıca bkz. TEOMAN, Banka Garantisi, s. 234; BAĞCI, s. 699.

²¹ Doktrinde Akyol, bankaların dışındaki kişi ya da kuruluşlar tarafından da teminat mektubu verilebilmesinin hukuken mümkün ve geçerli olduğunu, ancak banka dışında bir kişinin teminat mektubu vermesinin bankanın vermesi kadar etkili olamayacağını belirtmektedir. Bkz. AKYOL, s. 163. Nitekim mukayeseli hukuk açısından Amerika Birleşik Devletlerindeki bankacılık uygulamasında teminat mektuplarının bankaların yanında sigorta

bir ilişkiye dayanmasına rağmen teminat mektubu ile meydana gelen hukuki ilişkinin taraflarının sadece banka ve muhatap olarak karşımıza çıkmasını, lehtarın ise teminat mektubunun meydana getirdiği hukuki ilişkinin dışında kalmasını²², belirli bir meblağın muhataba ödenmesi konusunda bankanın taahhüdünü içermesine rağmen kıymetli evrak niteliğini haiz olmamasını²³, ekonomik açıdan kredi vasıtası ve hukuki açıdan bağımsız bir garanti sözleşmesi²⁴ olarak nitelendirilebilmesini, bankanın ticari faaliyeti gereği müşte-

şirketleri tarafından da verildiği görülmektedir. Bkz. AHVENAINEN, s. 15. Aynı şekilde Fransız ve Belçika hukuk sisteminde de bankalar kadar yaygın olmasa da sigorta şirketlerince de teminat mektuplarının verildiğine şahit olmaktayız. Bkz. STAUFFLET, s. 48.

²² “Teminat mektubunu veren banka, bir borç yüklendiğinden bu aktin borçlusu ve teminatı alan ise alacaklısı durumundadır. Sözleşme hükümlerini yerine getirme yönünden fiili taahhüt edilen üçüncü şahıs ise bu garanti sözleşmesinin taraflarından değildir. Bu garantinin geçerli olabilmesi için, bu fiilin üçüncü şahıs tarafından yapılabileceğinin düşünülmesi yeterlidir. Teminat altına alınan sonucun gerçekleşmesi halinde bu taahhüt ortadan kalkar.” Bkz. YİBGK, 1966/16 E., 1967/7 K., 13.12.1967 T.; “Tüm bu açıklamaların ışığı altında dava konusu teminat mektubunun garanti sözleşmesi niteliği taşıdığı, davalı bankanın asıl borçtan bağımsız olarak bir yüklenim altına girdiği ve garanti veren olarak asıl borçla ilgisi bulunmadığı konuları kesinlikle saptanmış durumdadır.” Bkz. Y. 11. HD, 1983/2462 E., 1983/2617 K., 17.05.1983 T. (<http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/findKararDetail> erişim 11.06.2011); “Teminat mektuplarının kıymetli evrak niteliği bulunmamaktadır. Banka ile muhatap arasında garanti sözleşmesi niteliğinde olan teminat mektubunda lehtar akit durumunda değildir. Başka bir anlatımla teminat mektubu ile lehtar lehine doğmuş veya doğacak bir hak bulunmadığından lehtarın borcu için teminat mektubunun haczedilmesine yasal imkan yoktur. Ancak teminat mektupları hangi iş için verilmiş ise onun için haczedilip paraya çevrilebilir.” Bkz. Y. 12. HD, 2008/8131 E., 2008/10806 K., 28.05.2008 T. Ayrıca bkz. Y. 12. HD, 2000/4332 E., 2000/5403 K., 06.04.2000 T. (<http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php?t=16184> erişim 10.10.2011); Y. 12. HD, 2003/427 E., 2003/2733 K., 18.02.2003 T. (http://www.adaletvehukuk.com/index.php?option=com_kunena&Itemid=20&func=view&catid=15&id=8894 erişim 10.10.2011).

²³ Bkz. ve karşı. AHVENAINEN, s. 7, 15. Yazar, teminat mektuplarının bağımsız olamayacağını mutlaka bir sözleşme ile, ki bu sözleşme tedarik eden muhatap (beneficiary) ile lehtar (principal debtor) arasındaki bir sözleşmedir, alakalı olduğunu belirtmektedir.

²⁴ REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 29 vd.; TEOMAN, Banka Teminat Mektupları, s. 253. Karayalçın, ilk yazılı talep üzerine nakden ve tamamen ödenecek kayıtlı teminat mektupları ile sigorta sözleşmeleri arasında yakın bir benzerlik bulunduğunu ve bu sebeple, BK m.110'da (TBK m.128) tek maddede düzenlenmiş olan

üçüncü kişinin fiilini taahhüt sözleşmesi dolayısıyla ortaya çıkan problemlerde çözüm için sigorta sözleşmeleri hakkında TTK'da yer alan hükümlerden de faydalanılmasının mümkün olduğunu belirtmektedir. Bkz. KARAYALÇIN, Teminat Mektubunun Hükümsüz Sayılması ve İadesi, s. 92; KARAYALÇIN, Kontragaranti/Ödeyen Bankanın Sorumluluğu, s. 51; GIGER, s. 39, 40; CONNOLLY, s. 241 vd.; VURAL, s. 84; AKYOL, s. 173; TURANBOY, s. 58; ARAL, s. 133, 141. Yazar, teminat mektuplarının BK m.110'da (TBK m.128) düzenlenen üçüncü şahsın fiilini taahhüt şeklinde bir garanti sözleşmesi olduğunu, bu nitelendirmenin özellikle ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları için geçerli olacağını belirtmektedir. Benzer bir şekilde İtalyan Hukukunda da ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının bağımsız garanti sözleşmesi olarak nitelendirildiği hususunda bkz. BRAGGION, s. 35. Yazar ayrıca ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının (bağımsız garanti sözleşmesi) kefaletten farklı olduğunu ve bu farkın teminat mektubunun metni incelenerek ancak tespit edilebileceğini, her iki sözleşmenin birbirinden ayırt edilebilmesi için teminat mektuplarında kullanılan "ilk talepte", "koşulsuzca", "istisnasız" kelimelerinin bankanın ödeme mecburiyetini tanımladığını ve bu sayede kefaletten ayırt edilmesini sağladığını ifade etmektedir. HAZNEDAR, s. 77. Ayrıca bkz. TEKİNALP, s. 393; KAPLAN, s. 127. Yazar, bankanın müşteri ile yaptığı işlemlerin konusuna göre yapılan ayrıma göre teminat mektuplarının garanti sözleşmeleri arasında yer aldığını belirtmektedir.

Teminat mektuplarının hukuki niteliği ile ilgili doktrinde farklı görüşler de ileri sürülmüştür. Barlas, teminat mektuplarının hukuki niteliğinin ne kefalet ne de garanti sözleşmesi olduğunu, bu sebeple her bir teminat mektubunun içeriğine ve hükümlerine göre hukuki niteliğinin ayrı ayrı tespitinin mümkün olduğunu, bunlara rağmen genelleme yapmak gerekirse teminat mektuplarının hukuki niteliğinin garanti sözleşmesi olarak kabulüne engel bulunmadığını belirtmiştir. Bkz. BARLAS, s. 48. Ayrıca bkz. DOĞAN, s. 36; KAYA, s. 216, 218. Yazar, garanti niteliğindeki teminat mektuplarında bankanın muhataba karşı müşterisi ile olan ilişkisinden bağımsız bir ödeme yükümü altına girdiğini, özellikle ilk talepte ödeme kayıtlı olan garantilerin bağımsız tek tarafa borç yükleyen ve sui generis bir sözleşme olarak yorumlanmasının gerekli olduğunu belirtmektedir. Akyazan, teminat mektuplarının bir kefalet sözleşmesi niteliğinde olmadığı gibi tam anlamıyla başkasının fiilini taahhüt veya garanti sözleşmesi de sayılamayacağını ve fakat kefalet ve garanti sözleşmesinin karması, nevi şahsına münhasır bir teminat müessesesi olarak kabul edilebileceğini ifade etmektedir. Bkz. AKYAZAN, Teminat Mektupları, s. 27; AKYAZAN, Tatbikatta Banka Teminat Mektupları, s. 571. Sengir, banka teminat mektuplarının "geniş anlamıyla bir garanti aktinden madut olmakla beraber durumuna göre bazen bir kefalet bazen de bir garanti mukavelesi mahiyeti gösterdiğini" belirtmektedir. Bkz. SENGİR, s. 597, 598. Erzurumluoğlu, garanti ve kefalet sözleşmelerinin hukuki nitelikleri yönünden teminat mektupları ile benzerlik içerisinde olduğunu, ortak yönlerinin bulunmasına rağmen birçok noktada teminat mektuplarının bu sözleşme triple-

risi lehtar lehine teminat mektubu düzenlemesi ve müşterisinin edimini garanti etmesi bir başka deyişle, hizmette bulunması karşılığında lehtardan komisyon adı altında ücrete hak kazanmasını²⁵, banka tarafından garanti edilen edimin önceden belirlenmiş olmak kaydıyla vermek, yapmak ya da yapmamak şeklinde bir edim olabildiğini, garanti sözleşmesinin unsurlarından olan riskin edimin yerine getirilmemesi ile gerçekleşebilmesini ve riskin meydana gelmesi halinde banka tarafından yapılacak ödemenin tutarının belirlenebilmesinin yetersiz olduğunu, buna karşın mutlaka belirlenmiş olması gerektiğini, sıralamak mümkündür²⁶.

rinden ayrıldığı, teminat mektuplarının bankaların kefil olabileceği haller için verilebileceği gibi başkalarının girişimlerinden doğacak tehlikelerin karşılanması için de verilebileceğini, bu sebeple banka teminat mektuplarının hukuki niteliği hakkında kesin bir görüş belirtme olanağının bulunmadığını ve teminat mektupları da dahil olmak üzere kişisel teminat işlemlerinin tümünü kapsayacak genellemelerden kaçınmak gerektiğini belirtmektedir. Bkz. ERZURUMLUOĞLU, s. 121-133.

²⁵ Yargıtay'ın bankanın, müşterisi lehtarın dışında bir başka kişinin borcu için teminat mektubunu tazmin edememesi ile ilgili olarak bkz. Y. 19. HD, 2004/5496 E., 2005/1882 K., 25.02.2005 T. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_ekim-31_ekim06.htm erişim 06.07.2011). Ayrıca bkz. Y. 11. HD, 2003/7598 E., 2004/2149 K., 08.03.2004 T. “*Bu durumda, 4580 sayılı teminat mektubunun sadece ilgili olduğu işe istinaden verilmiş bulunması karşısında, dava dışı müteahhidin davacıya söz konusu teminat mektubunun ilgili bulunduğu sözleşme kapsamında kalan bir borcunun olup olmadığı incelenerek hasıl olacak sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde ve yetersiz bilirkişi raporuna dayanılarak hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulmasına karar vermek gerekmiştir.*” (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_ekim-31_ekim06.htm erişim 06.05.2011). Ayrıca bkz. YHGK, 2001/11-995 E., 2001/1025 K., 14.11.2001 T. “*Kural olarak teminat mektubu iade edilinceye kadar bankanın komisyon talep etme hakkı bulunmaktadır.*” (www.karar.fatihaytac.com.tr/karars/580901 erişim 05.05.2011); Y. 19. HD, 1996/7533 E., 1997/2292 K., 07.03.1997 T. (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/files/19hd-1992-705.htm> erişim 05.06.2011); YHGK, 2007/11-852 E., 2007/892 K., 28.11.2007 T. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_haziran-30_haziran08.htm erişim 15.10.2011).

²⁶ TEOMAN, Teminat Mektubu, s. 218; KAHYAOĞLU, s. 27; REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 95; GAO, s. 1-15; CAEMMERER, s. 352, 353; TEOMAN, Banka Teminat Mektupları, s. 60; BERTRAMS, s. 11-25; DOĞAN, s. 121; KOZOLCHYK, s. 7-11; AKYOL, s. 176; CARR, s. 474; GIGER, s. 39, 40; BLAU/JEDZIG, s. 725, 726; SENGİR, s. 598; MUGASHA, s. 58; YAKIŞIKLI, s.95; HAZNEDAR, s. 77; BAĞCI, s. 699; ÖZDEMİR A., s. 261-263. Ayrıca bkz. Y. 11. HD, 2006/5679 E., 2007/8483 K., 04.06.2007 T. “*Teminat mektupları BK'nın 110. maddesi*

Teminat mektupları, bankacılık uygulamasında esas alınan kriterlere bağlı olarak farklı şekillerde tasnif edilebilmektedir²⁷. Buna göre teminat mektupları, geçerli oldukları sürelerle göre vadeli (sürelili) – vadesiz (süresiz) teminat mektupları; bankanın taahhüt ettiği meblağa göre limitli – limitsiz teminat mektupları; muhatap ile lehtar arasındaki sözleşmenin ticari iş niteliğini haiz olup olmamasına göre ticari teminat mektupları – ticari olmayan teminat mektupları; teminat mektubunun içeriğini oluşturan garantinin konusuna göre, serbest konulu - gümrüklere hitaben verilen - vergi dairelerine hitaben verilen - mahkemelere ve icra dairelerine hitaben verilen teminat mektupları; rizikonun niteliğine göre, saf teminat mektupları - kefalet benzeri teminat mektupları; bankanın temin ettiği garantinin niteliğine göre ise ilk talepte ödeme kayıtlı – geçici - avans teminat mektupları olarak sınırlı sayı ilkesine bağlı kalınmaksızın tasnif edilebilir²⁸. Nitekim biz de çalışmamızın

sinde düzenlenen 3. kişinin fiilini taahhüt niteliğindedir. Banka muhataba karşı asıl borçlu olan lehtarın borcunu taahhüt etmektedir. Teminat mektupları kıymetli evrak niteliğinde olmadıklarından bankanın borcu sebebe bağlıdır. Banka, teminat mektubu ile belli ve bağımsız bir riski garanti eder. Bu risk gerçekleştiği ölçüde sorumludur. Güvence altına alınan risk gerçekleşmediği takdirde, ödeme talebinde bulunulması hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir.” (<http://www.turkavukatlar.com/27735/banka-teminat-mektubu-bankan%C4%B1n-sorumlulu%C4%9Fu> erişim 21.10.2011). Ayrıca bkz. Y. 12. HD, 2003/16972 E., 2003/21995 K., 07.11.2003 T. (http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/yld_findKarar erişim 15.08.2011). Aksi yönde karar için bkz. YGBK, 1969/4 E., 1969/6 K., 11.06.1969 T. “*Şu halde bankalar kefil olabilecekleri gibi garanti de verebilirler. Bu sebeple işlemlerin mahiyeti tesbit edilirken bu gibi şahsi teminat muamelelerinin tümünü kapsayacak şekilde bir sonuca varılması doğru olmaz.*” (Naklen, ERZURUMLUOĞLU, s. 133.)

²⁷ İsviçre bankacılık sisteminde uygulaması olan teminat mektuplarının da ihale bonusu (bid bond), avans ödeme garantisi (advance payment guarantee), performans bonusu (performance bond), ödeme garantisi, ki bunu ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu olarak nitelendirmek mümkündür (payment guarantee) ve belirli bir kredi miktarını güvence altına alan garanti (guarantee securing a credit line) olarak tasnif edildiğini görmekteyiz. Bkz. (http://www.ubs.com/1/e/ubs_ch/bb_ch/finance/trade_exportfinance/bankgarantie/garantie/erscheinungsformen.htm 12.05.2011)

²⁸ CAEMMERER, s. 351; BARLAS, s. 13-25; TEKİNALP, s. 374-377; AKYOL, s. 169-172; DOĞAN, s. 62, 68, 71, 82; BLAU/JEDZIG, s. 725; ERZURUMLUOĞLU, s. 122; AKYAZAN, Teminat Mektupları, s. 17; CARR, s. 483; AKYAZAN, Tatbikatta Banka Teminat Mektupları, s. 568; RIGGS, s. 11; DE SMEDT, s. 19; BERTRAMS, s. 37-45; CONNOLLY, s. 250; KÜNEY, s. 595-605; VURAL, s. 85; ÖZDEMİR A., s. 259, 260;

bundan sonraki kısmında, teminat mektupları ile temin edilen garantinin niteliğine göre gerçekleşen tasnif neticesinde bankacılık uygulamasında en çok rağbet gören teminat mektubu türü olarak karşımıza çıkan ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları özelindeki açıklamalarımıza yer vereceğiz.

D. İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Teminat Mektuplarının Özel ve Yaygın Bir Teminat Mektubu Türü Olması

Teminat mektuplarının hukuki müessese olarak cevap vermeye çalıştığı ihtiyaç, muhatabın lehtar ile o anda nakit para akışı olmasa da bankanın garantiliğinde kendini güvende hissederek hukuki ilişkiye girmeye ikna edilmesi ve bu sayede ücret veya başka bir ad altındaki masraf karşılığında banka müşterisi lehtar için kredinin ve muhatap lehine de lehtar ile olan ilişkilerinden bağımsız, borçlusu doğrudan banka olan bir teminatın sağlanmasıdır²⁹. Nitekim temin edilen garantinin niteliğine göre tasnifinde karşımıza çıkan ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları, bu ihtiyaca en fazla cevap verebilen teminat mektubu türü olması sebebiyle bankacılık uygulamasında itibar edilen ve yaygın şekilde rağbet gören teminat mektubu türü olarak öne çıkmaktadır³⁰. Mukayeseli hukuk açısından da paralel bir gelişimin gerçekleştiği ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının, bağımsız garantiler (independent guarantees), talep garantileri (on demand guarantees), ilk yazılı

AHVAINEN, s. 15-18. Ayrıca bkz. Y. 11. HD, 1999/2159 E., 1999/4122 K., 18.05.1996 T.; Y. 11. HD, 1989/4046 E., 1990/8459 K., 27.12.1990 T.

²⁹ Karayalçın, teminat mektuplarında banka ile lehtar arasındaki ilişkide yer alan karşılıklı vecibelerin kıymetli evrak ile benzer şekilde yorumlandığını, bu sebeple teminat mektupları dolayısıyla yüklenilen borçların taraflarca aynen yerine getirilmesinin şart olduğunu ve bunun teminat mektuplarının sertliği olarak adlandırıldığını belirtmektedir. Bkz. KARAYALÇIN, Teminat Mektubu İlmühaber Taşıyıcı Belgesi, s. 67.

³⁰ Reisoğlu, Türk bankacılık uygulamasında kesin teminat mektuplarında yer alan ibarelerin başlangıçtan günümüze kadar kullanıldığını, o kadar ki bu ibareleri içermeyen teminat mektuplarına nerdeyse hiç rastlanılmadığını, bu sebeple Türkiye’de teminat mektuplarının ekseriyetinin kesin teminat mektuplarının en önemli unsurlarından biri olan ilk talepte ödeme garantisini (first demand guarantee) içerdiklerini belirtmektedir. Bkz. REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 94. Aral, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının ayrıca temel borç ilişkisinden doğan def’ilerin ileri sürülemeyeceği kaydını taşıması halinde garanti sözleşmesi niteliği noktasındaki soru işaretlerinin tamamı ile ortadan kalkacağını belirtmektedir. Bkz. ARAL, s. 141. Ayrıca bkz. TEOMAN, Banka Teminat Mektupları, s. 187; TEOMAN, Banka Garantisi, s. 234.

talepte banka garantileri şeklinde (first [written] demand bank guarantees) isimlendirildiğini de görmekteyiz³¹.

İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının ayırıcı özelliği, mektup metninde, lehtarın edimini garanti eden bankanın, teminat mektubunda belirtilen riskin meydana gelmesi, bir başka deyişle garanti kapsamında yer alan edimin hiç ya da tamamı ile yerine getirilmemesi sebebiyle muhatabın tazmin talebinin gerçekleşmesi halinde, protesto düzenlenmesine, mahkeme kararına, herhangi bir ihtar ya da ihbara, lehtarın yazılı ya da sözlü onayına ihtiyaç duyulmaksızın³², ayrıca talebin hukukiliği araştırılmaksızın, tazmin talebinin kabulünü engelleyen def'iler ileri sürülmeksizin, lehtar ile muhatap arasındaki hukuki ilişki münasebetiyle ortaya çıkan uyuşmazlık dikkate alınmaksızın, muhataba veya temsilcisine, teminat mektubunda açık bir süre belirtilmediği takdirde derhal ve gecikmeksizin, teminat mektubu bedelini talep tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süre için işleyecek gecikme faizi ile birlikte nakden ve tamamen ödeyeceği şeklindeki taahhütlerine veya aynı anlama gelen benzer ifadelerine yer verilmesidir³³. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının bir diğer özelliği, garantör bankanın muhataba, tazmin talebi karşısında bu talebi derhal yerine getirmeyi ve yerine getirirken ona sözleşmenin geçersizliği hakkında herhangi bir itirazı dahi ileri sürmemeyi yüklenmesidir. Unutulmaması gerekir ki, bir teminat mektubuna ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu olma özelliğini veren şey o teminat mektu-

³¹ BRAGGION, s. 35 vd; CONNOLLY, s. 251; AHVENAINEN, s. 2; LORENZ & PARTNERS, s. 2 vd; RIGGS, s. 11; BLAU/JEDZIG, s. 725 vd.; GIGER, s. 39 vd.; MUGASHA, s. 21, 22; DE SMEDT, s. 19; CONNOLLY, s. 251; Austrian Supreme Court, December 15, 1998, 1 Ob, 318/98s. Bkz. (<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/detail.aspx?g=767abd85-af2b-4ad7-bbeb-cadb7280ac85> erişim 12.04.2011).

³² Aksi yöndeki Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararı için bkz. YHGK, 2002/19-457 E., 2002/509 K., 12.06.2002 T. “*Bu durumda davacı bankanın S.....Demir Çelik AŞ'ye ödediği teminat mektubu bedellerini davalılardan tahsile girişmekte haklıdır. Ancak mahkemece teminat mektubu bedellerinin geç ödenmesinden dolayı oluşan temerrüt faizi ve ek-lentilerinden lehine teminat mektubu düzenlenmiş olan davalı M.... A.Ş.'nin verdiği talimat nedeniyle müterafik kusurlu olabileceği gözetilerek konusunda uzman bilirkişiden bu yönde ayrıntılı rapor alınarak .....*” (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_eylul-30_eylul03.htm erişim 12.07.2011).

³³ MUGASHA, s. 22, 23; DE SMEDT, s. 19, 20; AHVENAINEN, s. 15; KAHYAOĞLU, s. 19, 20, 36, 59, 63; KAYA, s. 217; TEOMAN, Banka Garantisi, s. 235; BRAGGION, s. 36.

bunun üzerinde yazılı olan ve teminat mektubunun türünü gösteren ibare değildir; söz konusu teminat mektubunun içeriğini oluşturan garantinin banka tarafından ifade edildiği şeklidir. Bu sebeple, bir teminat mektubunun ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu olduğu yönündeki kanaate ancak mektubun içeriğini oluşturan ifadelerin incelenmesi ile ulaşmak mümkündür. Teminat mektubunun metninin incelenmesi neticesinde, ibraz eden muhatabın sadece tazmin talebinde bulunmuş olmasının, tazmin için gerekli riskin meydana gelmesi açısından yeterliliği tespit edilebiliyorsa, bir başka deyişle teminat mektubunda garanti edilen edimin yerine getirilmediği hususunun ispat edilmesine gerek duyulmuyorsa, söz konusu teminat mektubunun ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu olduğu yönündeki kanaate ulaşılabilecektir.

İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının muhatap lehine en tatmin edici seviyede teminat sağlayabilmesinin ve dolayısıyla ticari hayatta yüksek oranda rağbet görmesinin sebebi, biraz önce izah ettiğimiz şekilde, bankanın muhataba teminat mektubundaki taahhüdü dolayısıyla muhatabın lehtar ile arasındaki ilişkisinden tamamı ile bağımsız bir şekilde ve yine sadece muhatabın tazmin talebi ile teminat mektubunda gösterilen bedeli ödeme yükümlülüğü altına girmiş olmasıdır³⁴. Bu durum, bankanın haksız taz-

³⁴ “Dava konusu nakdi teminatın belirleyeceği muteber bir bankanın mevcut nakdi teminata karşılık teşkil eden miktarda ve istek halinde derhal itiraz ve hüküm istihsaline mahal kalmadan ödeme taahhüdünü havi bir teminat mektubuna çevrilmesine ve karşılıklı ve aynı zamanda olmak üzere böyle bir banka teminat mektubu verilmesine ve nakdi teminatın da davacı kiracıya iadesine karar vermesi gerekir.” Bkz. Y. 13. HD, 1982/5281 E., 1982/7400 K., 03.12.1982 T. (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/yargitay/70.htm> erişim 20.07.2011); “Her ne kadar davalı banka, davacı şirket ile dava dışı Bayındır İnşaat A.Ş. arasında imzalanan sözleşmedeki edimlerin yerine getirilip getirilmediğinin, teminat mektubunun tazmini istemi açısından araştırılması gerektiğini savunmuş ise de, 863120 nolu teminat mektubunun BK.nun 110. maddesi gereğince asıl borç ilişkisinden bağımsız bir taahhüt niteliği taşımasına (garanti sözleşmesi) ve "kayıtsız şartsız ilk talepte ödeme" koşulunu ihtiva etmesine göre bu yöndeki savunma ve Otoyol yapımı sözleşmesinin tarafları arasında İCSID (Uluslar arası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi)' de görülen tahkim davasının sonucunun beklenmesi istemi yerinde görülmemiştir.” Bkz. Y. 19. HD, 2004/3985 E., 2005/513 K., 01.02.2005 T. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_eylul-30_eylul06.htm erişim 14.06.2011); “Davacı tarafından açılmış bir menfi tespit davasının ve alınmış bir tedbir kararının varlığı iddia ve ispat edilmediğine göre, davacı bankanın davalının teminat mektuplarının tazmini istemine karşı çıkmasına hukuken olanak bulunmamaktadır.” Bkz. Y. 11. HD, 2006/11050 E., 2008/2572 K., 04.03.2008 T. (YKD, C.36, S.7, Temmuz 2010, s.1243-1245.).

min taleplerine karşı ödemezlik def'inde bulunma hakkının ve aynı zamanda yetkisinin sınırlandırılması anlamına da gelmektedir; zira muhatap tarafından teminat mektubu bankaya tazmin talebi ile birlikte ibraz edildiğinde, banka tarafından tazmin talebinin gereğinin kayıtsız ve şartsız yerine getirilmesi gerekir³⁵. Banka muhataba, muhatap ile lehtar arasında yer alan ve aslında teminat mektubuna dolaylı dahi olsa dayanak teşkil eden hukuki ilişkinin sakat veya batıl olduğunu def'i olarak ileri sürerek ödeme yapmaktan kaçınmaz, çünkü banka ile muhatap arasında teminat mektubu sayesinde varlık kazanan hukuki ilişki bağımsız garanti sözleşmesi niteliğini haizdir ve bu bağımsız hukuki ilişkide muhatap ile lehtar arasındaki hukuki ilişkiden doğan def'iler de ileri sürülemez³⁶. Aynı sebeplerle, muhatap ile lehtar arasındaki borç ilişkisi batıl olsa dahi bu durum muhataba karşı bankanın teminat mektubundaki yükümlülüklerini yerine getirmemesine tek başına haklı bir gerekçe teşkil edemez. İzahına çalıştığımız gerekçelere paralel şekilde, lehtarın, teminat mektubu ile meydana gelen hukuki ilişkinin tarafını teşkil edememesi sebebiyle, bankanın muhatabın tazmin talebini yerine getirmesini engellemek amacıyla teminat mektubunun iptali veya iadesi davasını ikame edebilmesinin de mümkün olmadığı; zira lehtarın söz konusu davalarda teminat mektubu ilişkisinin tarafını teşkil etmediği için aktif husumet şartının gerçekleşmediği ileri sürülmüştür³⁷. İşte muhatap açısından avantaj teşkil eden, teminat mektubunun muhataba ödenmesi hususunda bankanın yüklen-

³⁵ BLAU/JEDZIG, s. 725 vd.; CARR, s. 500; GIGER, s. 40; DE SMEDT, s. 19, 20; BRAGGION, s. 36. Ayrıca bkz. YHGK 1979/1-1941 E., 1981/560 K., 03.07.1981 T. “*Bununla beraber banka, sırf kendisine ait def'ilerle mektup bedelini ödemekten imtina edebilir. Teminat mektubunun zamanaşımına uğraması sahte olması gibi def'ileri ileri sürebilir. Bankanın bunlar dışında itiraz ve dava hakkı düşünülemez.*” (www.kazanci.com/kho2/ibb/vargitay/vd5.htm erişim 20.07.2011).

³⁶ Bkz. ve karşı. Y. 15. HD, 1999/557 E., 1999/1435 K., 15.04.1999 T., “*İdare tutanakla belirlediği tarihler arasında hava koşulları nedeniyle çalışma yapılamadığını saptamak suretiyle mücbir sebebin varlığını kabul ettiğine göre, süre uzatımı vermesi gerekirken sözleşme eki Bayındırlık İşleri Genel Şartnamesinin 47. maddesindeki fesih yöntemine aykırı biçimde sözleşmeyi eylemli olarak fesh edip teminatı irad kaydetmesi doğru değildir.*” (YKD, C.26, S.2, Şubat 2000, s.239, 240); Y. 15. HD, 2001/3766 E., 2002/305 K., 23.01.2002 T. “*İşin süresinde sonuçlandırılmamasında her iki tarafın da kusurlu olduğu açık olduğundan, mahkemece, yanlar arasındaki ilişkinin tasfiye edilerek sonuçlandırılması gerekir.*” (YKD, C.28, S.11, Kasım 2002, s.1683-1685).

³⁷ POSTACIOĞLU, s. 175-182; SOMUNCUOĞLU, Aktif Husumet, s. 67; SOMUNCUOĞLU, Davalarda Sıfat, s. 131-134.

diği taahhüt o kadar kesinlik arz etmektedir ki, bankacılık uygulamasında ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu teriminin yanında kesin teminat mektubu terimi de kullanılmaktadır. Nitekim doktrinde de ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının muhataba sağladığı teminatın kesinliği dikkate alındığında, görüldüğünde ödenecek poliçelere ve bonolara benzetildiğine şahit olmaktadır³⁸.

II. İLK TALEPTE ÖDEME KAYITLI TEMİNAT MEKTUPLARINDA BANKANIN TAZMİN TALEBİNİ İNCELEME YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN SINIRLARI

A. Bankanın İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Teminat Mektuplarının Tazmin Talebini İnceleme Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün Dayanakları

İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında, bankanın teminat mektubundaki garanti edimini yerine getirmek hususunda kayıtsız ve şartsız bir taahhüt altına girmesi sayesinde, muhatap açısından sağlanan hukuki güvenenin derecesi, teminat mektubundaki alacağın tazmin ve tahsil edilebilmesi hususunda kesinlik arz edecek seviyede anlaşılabilir de istisnai ihtimallerin varlığı halinde, durum muhatap açısından o kadar da net değildir. Muhatabın tazmin talebinin, ahlaka, adaba ve kişilik haklarına aykırılığı, objektif imkansızlığı vb. gibi butlan sebepleri ile tazmin talebinin zamanaşımına uğraması gibi banka ile muhatap arasındaki garanti sözleşmesi niteliğindeki teminat mektubundan doğan def'i sebepleri gereğince haksız veya dürüstlük kuralına aykırı olması ve tüm bu hususların likit deliller ile ispatlanması ya da lehtarın bankanın ödemesini engellemek amacıyla ihtiyati tedbir kararını süresinde bankaya ibraz etmesi gibi durumlarda ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu da olsa, bankanın muhatabın tazmin talebini reddetmesi banka açısından yetkiden ziyade bir gerekliliktir³⁹. Bu gereklilik, bankanın

³⁸ KAHYAOĞLU, s. 69; CARR, s. 464 vd.

³⁹ KARAYALÇIN, Teminat Mektubu-İlmuhaber Taşıyıcı Belgesi, s. 73; KARAYALÇIN, Kontragaranti/Ödeyen Bankanın Sorumluluğu, s. 51; REİSOĞLU, Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü, s. 73, 74, 76; TEKINALP, s. 384; KAHYAOĞLU, s. 77, 123; BARLAS, s. 72, 75; AKYOL, s. 164, 176, 177; DOĞAN, s. 197; KAYA, s. 229; KÜNEY, s. 635; AKYAZAN, Tatbikatta Banka Teminat Mektupları, s. 569, 574; AKYAZAN, Teminat Mektuplarında Zamanaşımı, s. 1, 13; YAKIŞIKLI, s. 96, 97; BRAGGION, s. 36, 37; KAYA, s. 216, 229. Yazar, muhatabın bankadan talebinin hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilmesi halinde bankanın tazmin talebini reddetmesinin ve reddettiğini müşterisi lehtara bildirmesinin müşterisi ile aralarında im-

garantör sıfatıyla aynı zamanda müşterisi olan lehtarın, aralarındaki sözleşme gereği, menfaatlerini korumakla en azından gözetmekle yükümlü olmasından kaynaklanmaktadır⁴⁰. Aynı gerekçeler, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu ile meydana gelen hukuki ilişkinin borçlu tarafı olan banka açısından da, teminat mektubunda yazılı bedelin kendisine yöneltilen her tazmin ve tahsil talebi üzerine ödenmesi şeklinde, kesin bir yetkinin söz konusu olamayacağını göstermektedir⁴¹. Bankanın bu kesin yetkiye sahip olmamasının sebebi, tazmin talebinin haklılığını veya TMK m.2'ye uygunluğunu her durumda inceleme yükümlülüğüne tabi olması ile açıklanabilir. Bu yükümlülük ve bu yükümlülüğün sınırları aynı zamanda, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının muhatap lehine sağladığı teminatın derecesini ve sınırlarını da tayin etmiş olacaktır.

İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu dolayısıyla meydana gelen garanti sözleşmesi gereğince, bankanın muhataba karşı üstlendiği derhal, kayıtsız ve şartsız ödeme borcunun varlığı ve buna rağmen banka tarafından tazmin talebinin haklılığının ya da dürüstlük kuralına uygunluğunun incelenmesi yükümlülüğü, bankanın muhatabın tazmin talebi karşısındaki davranış şeklini de belirleyecektir. Bu davranış şekli, kendisine ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun tazmini ve tahsili hususunda bir talep yöneltilen bankanın, hiçbir araştırma yapmadan, teminat mektubunun tazmini ve tahsili için gerekli koşulların oluşup oluşmadığını incelemeyen, muhatap açısından teminat mektubunun tazmini ve tahsili hususunda bir mani halin bulunup bulunmadığını değerlendirmeden ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunda yazılı olan bedeli muhataba derhal ve aynen ödemesine engeldir. Aksi bir durumda, bu inceleme yükümlülüğünün gereği yerine getirilmeden banka tarafından ödemenin gerçekleştirilmesi halinde bankanın bu ödemenin kaynağının ve sorumluluk açısından ortaya çıkan hukuki sonuçlara katlanması gerekecektir⁴². Bunun karşısında, bir an için ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun konusunu oluşturan garanti yükümlülüğünün kapsamına, her şart altında hiçbir inceleme yapılmaksızın, tazmin talebine karşılık ödemenin önce yapılması ve gerekirse bu ödemenin hukuka aykırılığı sebebiyle dava açılmasının gireceği ileri sürülebilirse de bu ihtimal, yargılama hukukuna

---

zalan ve vekalet ilişkisi niteliğini haiz bankacılık sözleşmesinin bir gereği olduğunu belirtmektedir. Aynı yönde görüş için bkz. ÖZBEK, s. 51, 52.

⁴⁰ BRAGGION, s. 36, 37; ÖZBEK, s. 54.

⁴¹ REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 96; KAHYAOĞLU, s. 19, 20; ÖZBEK, s. 54.

⁴² KAHYAOĞLU, s. 63.

yerleşmiş olan usul ekonomisi prensibi ile örtüşmeyeceği için bizim de katıldığımız şekilde doktrinde dışlanmaktadır⁴³.

İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu dahi olsa, bankanın her durumda tazmin talebine uygun şekilde ödemeyi gerçekleştirme gibi bir yükümlülüğünün bulunmadığı, bankanın her şeye rağmen tazmin talebini reddedebileceği, bu sebeple tazmin talebinin kabul edilebilirliğini bankanın inceleme yükümlülüğünün her durumda mevcut olduğu, zira teminat mektubunun ilk talepte ödeme kayıtlı olmasının sadece bankanın ödeme yükümlülüğü ile ilgili olarak ispat külfetinin yer değiştirmesi gibi bir etkiyi haiz olduğu da ileri sürülebilir⁴⁴. Kanaatimizce bu husus, bankanın inceleme yükümlülüğünün mevcudiyetinin bir gerekçesi değil, bir sonucu olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bir başka deyişle, teminat mektubunun paraya çevrilmesi talebi reddedilen muhatap, tazmin talebini yargıya taşıdığı takdirde, ispat yükünün muhatap değil, bankanın üzerinde gerçekleşeceği, muhatabın sadece teminat mektubundaki riskin gerçekleştiğini beyan etmesine ve teminat mektubundaki bedelin tazminini talep etmesine rağmen banka tarafından ödemenin gerçekleştirilmediğinin ispatının yeterli olacağı; bankanın ise teminat mektubunun paraya çevrilmesi için gerekli koşulların oluşmadığını, oluşmuş olsa dahi talebin haksız veya hakkın kötüye kullanılması olarak nitelendirilmesi sebebiyle bu talebin kabul edilemeyeceğini ispatlamasının şart olduğu kabul edilmelidir.

B. Bankanın İlk Talepte Ödeme Kayıtlı Teminat Mektuplarının Tazmin Talebini İnceleme Yükümlülüğünün Sınırları

Bankanın muhatabın tazmin talebi karşısında bu talebin haklılığını inceleme yükümlülüğüne rağmen, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında bankanın muhataba derhal, şartsız ve kayıtsız ödemeyi de ayrıca üstlenmesi karşısında, bankanın muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünü, sınırları bulunmayan ve muhatabın tazmin talebini anlamsız kılacak bir yükümlülük şeklinde değerlendirmemek gerekir. Bu sebeple, bankanın tabi olduğu inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenmesi, garanti sözleşmesi niteliğindeki teminat mektubu vesilesiyle meydana gelen hukuki ilişkinin bir tarafı olan muhatabın ve banka ile arasındaki bankacılık sözleşmesinin bir tarafı olan lehtarın, hukuken korunmaya değer menfaatleri arasında makul bir dengenin kurulabilmesi için de gereklidir. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları muhatap açısından çok üst seviyede bir güvenceyi sağlamasına rağmen lehtar açısından da aynı derecede riski beraberinde ge-

⁴³ REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 96.

⁴⁴ REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 69; DOĞAN, s. 64.

tirmektedir⁴⁵. Nitekim biz de çalışmamızın bu başlığı altında doktrindeki görüşlerden ve mahkeme kararlarından da yararlanarak bankanın muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını belirlemeye ve bu sınırların belirlenmesinde esas alınacak kriterleri tespit etmeye çalışacağız.

1. Doktrindeki Görüşler

Doktrinde, bankanın muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını geniş bir çerçevede kabul eden görüş, meselenin çözümü için, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu olsa dahi bankanın, muhataba karşı teminat mektubu ile oluşan garanti sözleşmesinin hükümsüzlüğü davasını açarak ve garanti sözleşmesinin hükümsüzlüğüne karar aldırarak muhataba ödeme yapmaktan imtina edebileceğini, bunun için muhatabın tazmin talebinin kötünietli ve hileli olması gerektiğini, bu sebeple bankanın muhatabın kötünietli ya da hilesi bulunup bulunmadığını inceleme ve neticesine göre tedbir alabilme konusunda yetkiyi haiz olduğunu ileri sürmüştür⁴⁶. Ayrıca ödemenin gerçekleştirilebilmesi için, garanti alanın riskin gerçekleştiğini ispatlaması gerektiği, bankanın da garanti veren müşterisinin vekili sıfatıyla gerekli özeni göstermekle yükümlü olduğu için ödeme talebinde bulunan garanti alanın beyanıyla bağlı kalmayacağı, gerektiğinde ödeme talebi hakkında müşterisini bilgilendirebileceği ve hatta bilgilendirmesinin özenli bir vekil sıfatıyla davranan bankanın yerine getirmesi gereken bir yükümlülük arz edeceği; aksi takdirde vekâlet sözleşmesinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve müşterisinin zararına sebep olan bankanın bu zarardan dolayı sorumlu olacağı görüşü de ileri sürülen diğer hususlar arasında yer almıştır⁴⁷.

Doktrinde ayrıca ve daha baskın bir şekilde karşımıza çıkan yaklaşım ise, ilk talepte derhal ödeme kayıtlı teminat mektuplarında muhatabın tazmin talebi karşısında bankanın öncelikli yükümlülüğünün tazmin talebinin gereğini derhal, kayıtsız ve şartsız şekilde yerine getirmekten ibaret olacağını, banka açısından, usulüne uygun şekilde gerçekleşen tazmin talebinin yerine getirilmesinin gerektiğini, hatta bu hususun banka açısından sadece bir yükümlülük değil yetki olarak da kabul edileceğini, ancak bu tazmin yükümlü-

⁴⁵ Muhatap, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu ile kendisine sağlanan güvence sayesinde dilediğinde teminat mektubunu paraya çevirme hakkına sahip bir taraf olarak kabul edilebilir, yeter ki lehtarın kendisine karşı borcunu yerine getirmediğini hissetsin. Bkz. AHVENAINEN, s. 19.

⁴⁶ KARAYALÇIN, Teminat Mektubunun Hükümsüz Sayılması ve İadesi, s. 94, 95; ÖZBEK, s. 54, 55; CARR, s. 500.

⁴⁷ ÖZBEK, s. 54, 55.

lüğünün yine de keyfi bir şekilde yerine getirilemeyeceğini, bu sebeple bankanın tazmin talebinin gereğini yerine getirebilmesi için ancak tazmin talebinin hukuka ve teminat mektubunun metnine uygunluğunun tespit edilmesi gerektiğini benimsemiştir⁴⁸.

Baskın şekilde kabul gören bu görüşe göre, bankanın inceleme yükümlülüğü, tazmin talebinin hukuka ve teminat mektubunun metnine uygunluğunun denetimi şeklinde karşımıza çıkmaktadır ve bu denetim sadece şekli bir incelemeden ibaret olabilir. Şekli inceleme ise bankanın, ödeme talebi ile başvuran kişinin gerçekten garanti alan olup olmadığını teminat mektubu üzerindeki bilgileri başvuran kişinin bilgileri ile karşılaştırarak tespiti ile gerçekleşebilir⁴⁹. Bankanın bunun ötesinde esasa ilişkin bir inceleme yükümlülüğü veya yetkisi söz konusu değildir. Bankanın aksi yönde bir davranışı, muhatap tarafından bankanın dava edilmesine yol açabilir. Bu yöndeki kabul sayesinde, inceleme yükümlülüğünün sınırlarının şekli kimlik denetimi ile tespiti, sadece ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubundan hukuki faydanın elde edilmesi sebebiyle muhatapın değil, aynı zamanda temel ilişkinin tarafları arasında çıkabilecek muhtemel ihtilafların dışında kalması sebebiyle bankanın da lehine bir çözüm olmaktadır⁵⁰.

Yukarıda ileri sürülen görüşlere ilaveten, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında geçerli olan önce öde sonra dava et prensibi ve bankanın inceleme yükümlülüğünün sınırlarının şekli incelemenin yeterliliği ile açıklanması karşısında, lehtarın üstlenmiş olduğu riskin en üst düzeyde olacağı ve hatta olması gerektiği zira, lehtarın, bankası ile teminat mektubu ilişkisine girecek muhatapı seçerken özenli davranması ve seçici olması ve aynı zamanda bankasına teminat mektubuna kendisini güvence altına alacak kayıtları koymasını da dikte edebileceğinin unutulmaması gerektiği doktrinde ileri sürülmüştür⁵¹. Bunun yanında, her şeye rağmen bankanın muhataba

⁴⁸ TEKİNALP, s. 384; REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 57, 67, 68, 250, 287, 289; REİSOĞLU, Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü, s. 78; KAHYAOĞLU, s. 67; DOĞAN, s. 64, 66, 67; KAYA, s. 222-224; VURAL, s. 84.

⁴⁹ KAHYAOĞLU, s. 19, 20, 62; DOĞAN, s. 64, 66, 67.

⁵⁰ KAHYAOĞLU, s. 27, 62, 63.

⁵¹ KAHYAOĞLU, s. 19, 20; ARAL, s. 131; KAYA, s. 217. Yazar, garanti sözleşmesi niteliğini haiz ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının karakteristik özelliğinin önce öde sonra dava et prensibi olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bkz. DOĞAN, s. 64, 66, 67. Yazar, önce öde sonra dava et prensibinin geçerliliğinin gerekçesini açıklarken, bankanın yapmış olduğu ödemenin sonuçlarına lehtarın katlanması gibi bir mecburiyetin bulunduğunu, zira lehtarın bankası ile teminat mektubu ilişkisine girecek muhatapı seçer-

ödeme yapması halinde ise lehtarın bu ödemenin haksızlığını iddia ettiği takdirde muhataba karşı dava açma hakkının bulunduğu, ayrıca tüm bu hal-lerde ispat yükünün banka üzerinde kalacağı, bu sebeple ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının ispat yükünün yerini değiştiren ve banka üzerinde ispat yükünü gerçekleştiren bir etkisinin de bulunduğu⁵², nitekim bankacılık uygulamasında lehtar tarafından edimin yerine getirilmesine rağmen, muhatabın elindeki teminat mektubunun hakkın kötüye kullanılması şeklindeki haksız tazmini talebi sebebiyle yargıya intikal etmiş uyuşmazlıklara da pek rastlanılmadığı altı çizilen diğer hususlardır⁵³.

Doktrinde son olarak, önce öde sonra dava et prensibinin istisnası şeklinde, bankanın, şekli bir inceleme yapmasına ve ödemeye engel teşkil eden bir hususu bu inceleme neticesinde tespit edememesine rağmen, teminat mektubunun garanti ettiği riskin sona erdiğini, riskin vadesi içinde gerçek-

---

ken, verilecek teminat mektubunun metnini tayin ederken kendisini hukuki güvence altına alacak kayıtları teminat mektubuna koydurabileceğini ve tüm bu aşamalarda lehtarın tacirden beklenen özeni göstermek zorunda olduğunun unutulmaması gerektiğini ifade etmektedir. Teminat mektuplarında bir banka müşterisinin lehtar sıfatıyla yer alabilmesi için tacir olması şart değildir. Nitekim tacir sıfatını haiz olmayan ve buna rağmen ticari işin tarafını teşkil eden bir banka müşterisinden tacirden beklenen özeni göstermesini beklemek, basiretli bir tacir gibi davranmak yükümlülüğü ile ilgili prensipler ışığında mümkün değildir. Kanun koyucu, TTK m. 20 f. 2 (6102 sayılı TTK m.18 f. 2) ile tacirin sadece ticari işletmesi ile ilgili olarak basiretli bir işadami gibi hareket etmesini şart koşturmuştur. Bu sebeple lehtarın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının banka tarafından bedellerinin ödenmesi sebebi ile ortaya çıkan sonuca katlanması gerektiği gibi bir düşünce ileri sürüldüğünde, kanaatimizce bu düşüncenin gerekçesi, lehtardan her durumda mutlaka tacirden beklenen, özen yükümlülüğünü göstermemesi olamaz.

⁵² REİSOĞLU, *Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü*, s. 79; KAYA, s. 228; TEOMAN, *Banka Teminat Mektupları*, s. 255. Yazar, teminat mektuplarının tazmin edilmesini isteyen yazılı talepten sonra, ancak, mektubu veren bankanın borcun zamanında yerine getirildiğini yani garanti edilen riskin ortadan kalktığını ileri sürerek ödemekten kaçınmak imkân bulunduğunu, aksi düşüncenin kabulünün genel ispat kuralları ile de ters düşeceğini, yani alacaklı durumundaki bir kişinin olumsuz bir maddi olguyu kanıtlamak durumunda bırakılacağını ve bunun da kabul edilemeyeceğini belirtmektedir. Ayrıca bkz. AKYOL, s. 165. Yazar, bankanın baskın bir şekilde yükümlülüğü haiz teminat mektubu ilişkisi tarafı olduğunu ve her bankanın sözleşmeyi kaleme alan ve de üstelik sözleşmenin uzman tarafı olarak yapılan yanıtlara katlanması gerektiğini belirtmektedir.

⁵³ DOĞAN, s. 64, 66, 67; ARAL, s. 131; KAYA, s. 217; LORENZ & PARTNERS, s. 6.

leşmediğini ya da muhatap tarafından vadeye kadar tazmin talebinde bulunmadığını ve dolayısıyla teminat mektubundan kaynaklanan tazmin yükümlülüğünün sona erdiğini öğrenmesi halinde de bankanın, muhatabın tazmin talebine karşı teminat mektubunun hükümsüzlüğünü ileri sürerek ödemeyi reddedebileceği görüşü benimsenmiştir⁵⁴. Daha genel bir ifade ile tazmin talebinin likit delillerle⁵⁵ ispatlanmış şekilde haksızlığı veya dürüstlük kuralına aykırılığı (TMK m. 2) banka tarafından kendisine lehtar tarafından yapılan ihbarı ciddiye alarak araştırması⁵⁶ sonucunda ya da her nasılsa bili-

⁵⁴ TEKİNALP, s. 384; DOĞAN, s. 67, 195, 196; KAHYAĞLU, s. 19, 20, 96, 97; KAYA, s. 230.

⁵⁵ REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 289. Yazar, muhatap tarafından düzenlenen belgeler ile üçüncü kişiler tarafından hazırlanan belgelerin teminat mektubunda zikredilmişse ancak likit delil olarak kabul edilebileceğine, buna karşın lehtar tarafından düzenlenen belgelerin ise likit delil olarak hüküm ifade edemeyeceğine işaret etmektedir. Doktrinde ayrıca Tekinalp, likit delilden muhatabın tazmin talebinin haksızlığını açık bir tarzda ortaya koyan delilin anlaşılması gerektiğini, muhatabın talebinin haksızlığına, bankanın veya müşterisinin değerlendirmesi veya yorumu ile varlıyorsa delilin likit delil olmadığını belirtmektedir. Bkz. TEKİNALP, s. 393. Braggion, eserinde bankanın ödeme talebini reddedebilmesine esas teşkil edecek delillerin güçlü, nihai ve objektif nitelikte olmasının gerekliliğinin altını çizmiştir. Yazar muhatabın haksızlığını "prima facie" olarak bir başka deyişle güçlü ve nihai olarak ispatlayan delillere ihtiyaç bulunduğunu, bir delilin güçlü ve nihai olarak nitelendirilebilmesi için tanık beyanına veya teknik bir uzmanlığa ihtiyaç bulunmaksızın muhatabın haksızlığının anlaşılması gerektiğini de ayrıca belirtmiştir. Bkz. BRAGGION, s. 36.

⁵⁶ Doktrinde Reisoğlu, aksi yönde görüş olarak muhatap tazmin talebinde bulunduktan sonra bankanın muhatabın talebinin haksız, hukuka aykırı olduğunu, hakkın kötüye kullanılması olarak kabul edilip edilmediğini kendiliğinden araştırma, inceleme yükümlülüğünün bulunmadığını; bankanın bu yükümlülüğünün ancak lehtar tarafından kendisine kesin, likit deliller sunulduğu takdirde söz konusu olacağını belirtmektedir. Bkz. REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 290; REİSOĞLU, Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü, s. 76. Ayrıca bkz. KAYA, s. 227, 228. Yazar, lehtarın riskin doğmadığı yahut sona erdiği yönündeki beyanlarına itibar edilemeyeceğini ve ilk talepte koşulsuz ödeme yapılacağını, banka açısından ölçünün teminat mektubundaki garantinin maddi şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini araştırmak olamayacağını, bu sebeple talebin şeklen geçerliliğinin ve teminat mektubundaki kayıtlara uygunluğunun yeterli olacağını aksi takdirde ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun anlamını yitireceğini belirtmektedir. Bkz. ve karşı. TEOMAN, Teminat Mektubu, s. 220.

niyorsa, öğrenilmişse, bankanın muhataba ödeme yapamayacağı⁵⁷, yapması halinde bankanın lehtara rücu etme hakkından mahrum kalacağı, yapamamasının sebebinin kendisine tanınan bir yetkiden değil, lehtar ile arasındaki bankacılık sözleşmesi gereği lehtarı koruma ve sadakat gösterme yükümlülüğünden kaynaklandığı ayrıca ileri sürülmüştür⁵⁸. İlk talepte ödeme kayıtlı da olsa teminat mektubunun mücerret bir borç ikrarı olmadığı, her şeye rağmen önce ödemesi ve daha sonra yapmış olduğu ödemeyi sebepsiz zenginleşme davası ile geri almasının bankadan beklenmesinin teminat mektubunun niteliği, genel hukuk prensipleri ve usul ekonomisi ile örtüşmeyeceği bu noktada ileri sürülebilen gerekçeler olarak öne çıkmaktadır. Her şeye rağmen banka tarafından, muhatabın tazmin talebinin haksızlığı veya hukuka aykırılığı veya hakkın kötüye kullanımı sebebiyle geri çevrilmesinin mümkün olduğu hallerin sınırlı ve istisnai haller olduğu, kural ve genel olanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında bankanın muhatabın talebi karşısında derhal ödemede bulunması şeklinde arz ettiği, bahsi geçen istisnai hallerin varlığı noktasında ise talebin haksızlığı, hukuka aykırılığı konusunda şüphenin bulunmasının yeterli olmayacağı, bu sebeplerle sadece şüphelerin bulunduğu hallerde banka ödediği takdirde bankanın ağır ihmali tespit edilse dahi bankanın bu ödemeden dolayı sorumlu tutulamayacağı da altı çizilen diğer hususlar olarak karşımızda yer almaktadır⁵⁹.

⁵⁷ Doktrinde Tekinalp, iki istisnai halde muhatabın tazmin talebinin reddedilebileceğini, bu istisnai hallerin ise muhatabın talebinin dürüstlük kurallarına, temel ilişkinin ise ahlaka aykırılığı halleri olduğunu belirtmiş ve diğer yazarlardan farklı olarak temel ilişkinin ahlak kuralına aykırılığını bankanın tazmin talebini red sebebi olarak saymıştır. Bkz. TEKİNALP, s. 393.

⁵⁸ BRAGGION, s. 36.

⁵⁹ REİSOĞLU, Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, s. 57, 67, 68, 250, 287, 290; REİSOĞLU, Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü, s. 78; DOĞAN, s. 67, 195, 196; KAHYAOĞLU, s. 19, 20, 96, 97; KAYA, s. 230; TEOMAN, Teminat Mektubu, s. 219, 220. Ayrıca bkz. TEKİNALP, s. 384. Yazar, bankanın her durumda, sahte belgenin ibrazı dolayısıyla sorumlu olacağını, bu durumlarda bankanın sorumsuzluk kayıtlarından yararlanamayacağını ileri sürmektedir. BRAGGION, s. 36, 37. Yazar lehtarın bankanın ödemezlik def'inde bulunabilmesini sağlamak için temel borç ilişkisine ilişkin itirazlarını ileri sürebilmesinin çok sınırlı bir ihtimal ve imkan olduğunu, zira lehtarın muhatap ile garantör banka arasındaki birinci derecedeki ilişkinin dışında kaldığını belirtmektedir. Buna ilaveten yazar, lehtarın temel sözleşmedeki yükümlülüklerini yerine getirememesinin sebebinin savaş, ambargo ve hükümeti ilgilendiren diğer sosyal olaylar gibi mücbir sebepler (force majeure) olması halinde ise bankanın muhatabın tazmin tale-

2. Yargıtay'ın Yaklaşımı

Yüksek mahkeme kararlarında, bankanın muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarından ziyade, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının banka tarafından derhal ve kayıtsız tazmini yükümlülüğünün sınırlarının tespit edilmeye çalışıldığını görmekteyiz⁶⁰. Yargıtay, 1990 tarihli bir kararında garanti sözleşmesi olarak hukuki nitelik arz eden teminat mektubunda, rizikonun gerçekleşmesi ile bankanın teminat mektubu bedelini ödemesi gerektiğine, buna karşın mektubu veren banka şubesi yetkililerinin, mektubun muhatabın eline geçtiğini, mektubu teyit eden diğer şubenin sorması ile öğrendiklerinde mektubun yürürlüğe girmesine rağmen bundan çok kısa bir süre sonra mektup aslının lehtar tarafından iade maksadıyla getirilmesi karşısında tedbirli davranmalarının gerekli olduğuna, bu sebeple durumu muhataptan sorarak muhataptan belge getirilmesini istemelerinin şart olduğuna, aksi takdirde kusurlu davranmış sayılabileceklerine hükmetmiştir⁶¹. Yargıtay 1997 tarihli kararında ise bankaların verdikleri teminat mektuplarıyla, 13.12.1967 gün ve 16/7 ile 11.6.1969 gün ve 4/6 sayılı İçtihat Birleştirme Kararlarında açıkça belirtildiği üzere, bağımsız bir borç yüklenmeleri sebebiyle, teminat mektubu veren bankanın, muhatabın ilk yazılı talebinde bu mektupta öngörülen bedeli derhal ödemesi gerektiğine, bankanın muhatabın tazmin talebini geciktirmesinin ve ödemeyi yapmamasının ilk

---

bine karşı ödemezlik def'ini ileri sürebilmesinin çözüme muhtaç bir mesele olarak nitelendirildiğini ifade etmektedir. Hükümeti ilgilendiren olaylara örnek olarak lehtarın ithalat ve ihracat lisansının iptal edilmesi örnek olarak gösterilebilir. Bkz. LORENZ & PARTNERS, s. 2.

⁶⁰ Meseleye ilişkin olarak Avusturya Yüksek Mahkemesi'nin 1998'de vermiş olduğu karara göre de bankanın inceleme yükümlülüğünün sınırını şekli inceleme yükümlülüğü oluşturabilmektedir. Bu karara göre banka, muhatabın talebinin şeklen eksik olması halinde tazmin talebinin gereğini yerine getirmekten imtina edebilir. Bankanın talebi şeklen inceleme neticesinde, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunda muhatabın ismi yanlış yazılmış ise ismin yanlış yazılması sebebiyle veya daha önce doğru şekilde yazılmış olan isim zaman içerisinde hukuka uygun şekilde değiştirilmesi neticesinde güncel isim ile mektupta yazılı olan isim arasında uyumsuzluk olması sebebiyle şeklen aykırılığı ileri sürerek ödeme yapmaktan imtina edebilme yetkisi bulunmaktadır. Bkz. Austrian Supreme Court, December 15, 1998, 1 Ob, 318/98s. Bkz. (<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/detail.aspx?g=767abd85-af2b-4ad7-bbeb-cadb7280ac85> 12.04.2011).

⁶¹ Y. 11. HD, 1989/4046 E., 1990/8459 K., 27.12.1990 T. (<http://www.turkhukuk sitesi.com/showthread.php?t=47048> erişim 15.04.2011).

talepte ödeme kayıtlı kesin teminat mektuplarının içeriğine aykırı olduğuna, lehtara ilişkin def'ilerin kural olarak muhataba karşı ileri sürülemeyeceğine, buna karşın lehtar tarafından yapılan ödemeler şayet kesin delillere dayanıyor ise bu ödemelerin göz ardı edilemeyeceğine, aksi bir kabulün muhatabı haksız bir surette zenginleştireceğine ve TMK m. 2'ye de aykırılık teşkil edeceğine hükmetmiş ve dolayısıyla bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını lehtar tarafından yapılan ve kesin delile dayanan ödemelerin varlığı noktasındaki yeterlilik ile zımnen dahi olsa tespit etmiştir⁶².

Yargıtay 2007 ve 2008 tarihli ve daha yeni tarihli kararlarında, ilk talepte ödeme kayıtlı kesin nitelikte bir teminat mektubu ile bankanın muhatabın talebi üzerine herhangi bir itiraza mahal vermeksizin ve muhatabın teminat mektubuna dayanarak talepte bulunma hakkının olduğunu ispat etmesine gerek kalmaksızın ödeme yapmayı taahhüt ettiği için bankanın kural olarak yalnızca şekli bir inceleme yapmakla yetkili olduğuna, esasa ilişkin herhangi bir inceleme yapma yetkisini haiz olmadığına, bankanın muhatabın tazmin talebine karşı çıkabilmesinin menfi tespit davasının açılması ve bu davaya dayanılarak bir tedbir kararının alınması hali hariç, imkân bulunmadığına, aksi takdirde geciken ödemeler için bankanın temerrüt faizi ödemek zorunda kalacağına hükmetmiştir⁶³.

⁶² Y. 11. HD, 1997/1201 E., 1997/3407 K., 12.05.1997 T. Aynı yönde bir diğer Yargıtay kararı için bkz. Y. 11. HD, 2003/16972 E., 2003/21995 K. Yargıtay 2003 tarihli bu kararında ise, teminat mektubu veren banka ile muhatap arasındaki sözleşmenin garanti sözleşmesi niteliğinde olduğuna, bankanın sorumluluğunun ferî olmayıp asıl borçtan bağımsız ve asıl nitelikte olduğuna, bankanın bu sebeple lehtara ait def'ileri muhataba karşı ileri sürmeyeceğine, teminat mektubu ile belirli bir riskin garanti edildiğine, muhatap tarafından rizikonun doğduğu yazılı olarak bankaya bildirildiği takdirde bankanın bu beyana itibar olunarak hiçbir araştırma yapmaksızın ödemeyi taahhüt ettiğine, netice itibarıyla bankanın muhataba karşı yüklediği edimin hiçbir araştırma yapılmaksızın ödeme yapmak şeklinde belirlendiğine hükmetmiştir. (http://www.hukukturk.com/fractal/hukukTurk/pages/yld_findKarar erişim 12.08.2011).

⁶³ “Teminat mektupları BK'nun 110. maddesinde düzenlenen 3. kişinin fiilini taahhüt niteliğindedir. Banka muhataba karşı asıl borçlu olan lehtarın borcunu taahhüt etmektedir. Teminat mektupları kıymetli evrak niteliğinde olmadıklarından bankanın borcu sebebe bağlıdır. Banka, teminat mektubu ile belli ve bağımsız bir riski garanti eder. Bu risk gerçekleştiği ölçüde sorumludur. Güvence altına alınan risk gerçekleşmediği takdirde, ödeme talebinde bulunulması hakkın kötüye kullanılması niteliğindedir.” Bkz. Y. 11. HD, 2006/5679 E., 2007/8483 K., 04.06.2007 T.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1990 tarihli kararında 03.12.1967 gün, 16/7 sayılı ve 11.06.1969 gün 4/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararlarında banka teminat mektuplarının mahiyet itibariyle BK'nın 110. (TBK m.128) maddesinde sözü edilen üçüncü şahsın fiilini taahhüt niteliğinde bir garanti sözleşmesi olarak kabul edildiğini hatırlatmış, yetkililerce imzalanmış teminat mektuplarında, üçüncü kişi lehtarın fiilini taahhüt eden bankanın, lehtar ile muhatap arasında çıkacak herhangi bir uyuşmazlık ve bunun akıbet ve kanuni neticeleri nazara alınmaksızın taahhütte bulunduğu tutarı, ilk yazılı talep üzerine nakden ve tamamen talep tarihinden ödeme tarihine kadar geçen günlere ait kanuni faiziyle birlikte ödeyeceğini taahhüt ve beyan ettiğine, ancak banka teminat mektuplarının kıymetli evrak olmaması sebebiyle mücerret bir borç taahhüdünü içermediğinin unutulmaması gerektiğine, bu sebeple mektup karşılığının ödenmesi talep edildiğinde mektubu veren bankanın, borcun, lehtar tarafından yerine getirildiği veya mektubun sahte olduğu ya da zamanaşımına uğradığı gibi itirazlarla, alacaklının kanuni yollara başvurarak mektup karşılığını geç alabilme ihtimaline rağmen, ödemedi çekinebileceğine hükmetmiştir⁶⁴. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 2001 ve 2007 tarihli kararlarında ise bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun kendisine usulüne uygun şekilde süresi içerisinde tazmini talebinde bulunulduktan sonra talebin yapıldığı tarihte herhangi bir itiraza mahal vermeksizin derhal ödeme yapması gerektiğine, kural olarak ilk talepte ödeme kaydını havi banka teminat mektuplarında bankanın, yalnızca şekli manada inceleme yapma yetkisine sahip olup esasa ilişkin herhangi bir inceleme yapma yetkisini haiz olmadığına, bu kuralın iki önemli istisnasının bankanın, teminat mektubu sözleşmesinin tarafı sıfatıyla kendisine ait olan def'ileri ileri sürerek ödemedi kaçınabilmesi ile lehtarın mahkemelerden ihtiyati tedbir kararı alarak, bankanın ilk talepte ödeme kaydını havi teminat mektuplarının ödenmesine engel olabilmesi halleri olduğuna, muhatapın talebinin haksız olduğunu, dürüstlük kuralı ile (TMK m. 2) bağdaşmadığını kesin olarak bilen bankanın ilk talepte kaydına rağmen muhataba ödeme yapmaktan kaçınması gerektiğine, ancak ilk talepte ödeme kaydını havi ban-

---

(<http://www.turkavukatlar.com/27735/banka-teminat-mektubu-bankan%C4%B1n-sorumlulu%C4%9Fu> erişim 21.10.2011); Y. 11. HD, 2006/11050 E., 2008/2572 K., 04.03.2008 T. (Bkz. YKD, C.36, S.7, Y.2010, s.1243-1245.).

⁶⁴ YHGK, 1990/6-1 E., 1990/141 K., 28.02.1990 T. (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/yargitay/yd10.htm> erişim 21.10.2011).

ka garantilerinde bankanın lehtarın her uyarısını değil, sadece likit delillere dayanan uyarısını dikkate almak zorunda olduğuna hükmetmiştir⁶⁵.

3. Kanaatimiz

Öncelikle, bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu ile muhataba karşı tazmin talebinin gereğini derhal, kayıtsız ve şartsız yerine getirme yükümlülüğüne rağmen, bu yükümlülüğün, bankaya her koşulda, hiçbir inceleme yapılmaksızın, kendisine yöneltilen tazmin talebinin dürüstlük kuralına ve dolayısıyla hukuka uygunluğu, talep için gerekli olan şekli koşulların varlığı, teminat mektubunun tabi olduğu süre içerisinde talep edilip edilmediği incelenmeksizin, ödeme yapma gibi bir yetkiyi tanımadığını tespit etmemiz gerekir. Ancak şu hususun altı çizilmelidir ki, banka açısından arz ettiğimiz hususların incelenerek muhataba ödeme yapılabilmesinin kabul edilmesi karşısında, bankanın aynı zamanda kendisi açısından bir yetki niteliğini haiz inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenmesi ve bu sınırların belirlenmesinde söz konu teminat mektubunun ilk talepte ödeme kayıtlı karakteristiğinin, bankacılık uygulamasında söz konusu teminat mektubu türlerinin arz ettiği önemin, teminat mektubunda alacaklı sıfatını haiz muhatap ve bankanın bankacılık sözleşmesi ile bağlı olduğu müşterisi lehtar arasındaki korunmaya değer menfaatleri arasındaki dengenin mutlak surette göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarının doğrudan bir emredici kanuni düzenlemeye ve hatta kanuni herhangi bir düzenlemeye dayanmaması sebebiyle, banka ile teminat mektubu ilişkisine giren muhatap arasında imza edilecek bankacılık sözleşmesinde bankanın tabi olduğu inceleme yükümlülüğünün sınırlarının açıkça belirlenebilmesinin mümkün olduğunu bahsi geçen meselenin çözümü için belirtmemiz gerekir. Nitekim bankacılık uygulaması, doktrin ve mahkeme kararlarıyla gelişen bir müesseseye olduğuna daha önce de işaret ettiğimiz teminat mektupları için, sözleşme hükümleri, inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenebilmesi

⁶⁵ “Somut olayda, kesin teminat mektubu mahkemenin tedbir kararının bulunmadığı 26.8.1999 tarihinde bankaya usulüne uygun olarak ibraz edilmiş, banka başvurunun yapıldığı tarihte derhal ödeme yapması gerekirken hiçbir neden ileri sürmeden ödemedi kaçınmış, daha sonra da bir gün sonra verilen mahkeme tedbir kararının bu ödememeye gerekçe göstermiştir. Oysa sonradan ibraz edilen tedbir kararının bankanın tazmin zorunluluğunu ortadan kaldırmayacağı açıktır.” Bkz. YHGK, 2001/11-996 E., 2001/1026 K., 14.11.2001 T. (<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/yargitay/yd17.htm> erişim 14.05.2011). Ayrıca bkz. YHGK, 2007/11-852 E., 2007/892 K., 28.11.2007 T. (http://www.kazanci.com/kho2/ibb/1_haziran-30_haziran08.htm erişim 12.05.2011).

noktasındaki meselenin dışında da teminat mektupları ile meydana gelen hukuki ilişkiye, emredici hükümler saklı kalmak kaydıyla, öncelikle uygulanacak hükümler olarak kabul edilebilir. Bu ihtimalde, garanti sözleşmesi niteliğini haiz bankacılık sözleşmesindeki inceleme yükümlülüğüne dair hükümler bir çerçeve teşkil edecek ve banka açısından inceleme yükümlülüğünün sınırları tespit edilecektir. İşte ortaya koyduğumuz mesele, yani bankanın inceleme yükümlülüğünün sınırları hakkındaki belirsizlik de ancak muhatap ile banka arasında imza edilen sözleşmede bu konuya özgü açık hükümlerin yer almadığı durumlarda ortaya çıkacaktır.

Kanaatimizce, bankanın muhatabın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını tespit ederken her somut olayın kendine özgü koşullarının göz önünde bulundurulması gerekir. Ancak, her somut olayın koşulları birbirinden farklı olsa da ve bankanın inceleme yükümlülüğünün sınırları her somut olay için ayrı ayrı kriterleri gerektirse de özellikle ticaret hukuku ve bankacılık hukuku açısından bir takım genel prensiplerin belirlenmesinin mümkün ve aynı zamanda gerekli olduğu kanaatindeyiz. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının özellikle bankacılık uygulamasında kredi temini için ihtiyaç duyulan güvenin sağlanabilmesi için ortaya çıkması, bankanın tabi olduğu inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenebilmesi noktasında kesinlikle göz ardı edilmemelidir. Benzer bir gerekçe pacta sunt servanda ilkesi ile ilgili olarak da ileri sürülebilir. Bankanın ilk talepte ödemeyi yüklenmiş olması sebebiyle pacta sunt servanda ilkesi gereği bu yükümlülüğünü derhal, kayıtsız ve şartsız yerine getirmesi gerekir. Bu sebeple ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında kuralın bankanın tazmin talebinin gereğini derhal yerine getirmesi olacağını, hayatın doğal akışının da bu kural çerçevesinde gerçekleşeceğini, nitekim ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarını diğer teminat mektuplarından ayıran özelliklerin, derhal ödenmesi, araştırma inceleme yapılmasına gerek kalmaması, muhatabın riskin meydana geldiğini ispatlamasına imkan tanıyan delilleri ileri sürmesine gerek duyulmaması şeklinde belirlenebileceğini, ancak tazmin talebinin haksızlığı ve dürüstlük kuralına aykırılığı, zamanaşımı vs. gibi muhatap ile banka arasındaki teminat mektubu sözleşmesinden kaynaklanan def'ilerin ileri sürülebilmesi şeklinde sınırlı sayıdaki istisnai koşulların varlığı halinde, bankanın tazmin talebini geri çevirebilmesinin mümkün ve aynı zamanda gerekli olduğunu, ifade etmemiz gerekir.

Bankacılık uygulamasında, özellikle ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları söz konusu olduğunda, bankaların sadece şekli bir inceleme yapmakla yetinerek ve lehtar ile muhatap arasındaki ihtilafta hangi tarafın haklı olduğunu dikkate almaksızın muhatabın tazmin talebini derhal yerine

getirdiklerini de görmekteyiz⁶⁶. Bankalar, riskin doğmadığı veya sona erdiği hususunda bilgi sahibi olmalarına rağmen bu hususları def'i olarak ileri sürmektense muhatabın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarını tazmin taleplerini olumlu karşılayarak derhal ödemeyi ve kontragaranti hükümlerine dayanarak lehtara rucu etmeyi tercih etmektedir⁶⁷. Kanaatimizce bankaların bu yöndeki yaklaşımları ve bankacılık sözleşmelerinde buna dair yer alan genel işlem şartlarına yer vermeleri TMK m.2'ye aykırılık teşkil eder. Aynı şekilde bankalar, lehtarların riskin doğmadığı, sona erdiği iddialarının belgelenmesi ve ödemelerin durdurulması taleplerini de kabul etmemektedir⁶⁸. Bankaların bu şekilde bir uygulamayı benimsemeleri, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının karakteristik nitelikleri ile her ne kadar uyumlu gibi gözükse de aynı uygulama, özellikle muhatap tarafından lehtar üzerinde haksız surette ve kötü niyetli olarak bir tazyik uygulanabilmesine yol açabilecektir⁶⁹.

Bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını tespit ederken, bankanın muhatap ile lehtar arasındaki ilişkinin dışında kalmasını göz önünde bulundurmamız gerekir. Bu sebeple, bankanın inceleme yükümlülüğünün sadece şekli bir inceleme ile sınırlı olduğunu, kendisine ibraz edilen teminat mektubundan anlaşılacak def'ilerin ileri sürülmesi ile ilgili olarak bankanın üzerine düşen özeni göstermekle inceleme yükümlülüğünü yerine getirmiş olacağını kabul etmemiz, kanaatimizce bizleri yanlış sonuca götürmeyecektir. Bankanın inceleme yükümlülüğünün sınırlarının daha geniş bir şekilde tespiti halinde, bankanın kendisini lehtarın yerine koymuş olacağını ve bir nevi halefiyetin varlığının kabulü gibi tercihi mümkün olmayan hukuki sonuçların doğacağını da göz önünde bulundurmak gerekir. Buna ilaveten, bankanın muhatap ile lehtar arasındaki ilişkinin dışında kalması ve dolayısıyla ispat için gerekli ve yeterli delillere ulaşabilmesinin imkan dahilinde olmaması gerekçelerinden hareketle, inceleme yükümlülüğü-

⁶⁶ Bkz. REİSOĞLU, *Teminat Mektupları ve Kontragarantiler*, s. 57; TEOMAN, *Banka Teminat Mektupları*, s. 254; KAHYAOĞLU, s. 19, 20.

⁶⁷ STAUFFLET, s. 51; CAEMMERER, s. 356; RIGGS, s. 13.

⁶⁸ REİSOĞLU, *İhtiyati Tedbir Kararı*, s. 471; TEOMAN, *Banka Teminat Mektupları*, s. 254.

⁶⁹ Özellikle distribütör şirket ile bayiler arasında yapılan dikey anlaşmanın hükümlerinin teminatı olarak banka tarafından distribütörler lehine düzenlenen ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları ile bayiler üzerinde distribütörler tarafından teminat mektuplarının tazmini tehdidi ile baskı kurulması işaret ettiğimiz sakıncalara örnek teşkil etmektedir.

nün kapsamına teminat mektubu ile garanti edilen riskin gerçekleşmemesi, riskin gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi, teminat mektubunun tazmin talebinin hakkın kötüye kullanımını arz etmesi gibi hallerin kendiliğinden girdiğini ileri sürmek pek mümkün değildir⁷⁰. Bu durumda, bankaya lehtar tarafından ileri sürülen, muhatabın tazmin talebinin kabul edilemez olduğu yönündeki iddiaların banka tarafından hangi koşullar altında ciddiye alınacağı ve ciddiye alınsa dahi bu hususun muhatabın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun tazmini talebi karşısında bankaya ne ölçüde bir inceleme yükümlülüğü veya yetkisi tanıdığını da belirlemek gerekir⁷¹. Kanaatimizce bu noktada bir prensip belirlemek gerekirse, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının bankacılık uygulamasında hangi koşullar içerisinde ortaya çıktığını, ticari hayatta hangi ihtiyaca cevap verdiğini, asıl olanın mektubun banka tarafından ödenmesi olduğunu, muhatabın menfaatlerinin korunması gereken menfaatler olarak karşımıza çıktığını buna karşın lehtarın da bankacılık sözleşmelerinde bankaya karşı zayıf tarafı teşkil ettiğini göz önünde bulundurmamız gerekir.

Teminat mektubunda borçlunun 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 7 f. 1 b. a gereği anonim şirket şeklinde kurulması mecburi kılınan ve aynı zamanda TTK m. 18 f. 1 ve m. 20 f. 2 gereğince basiretli bir işadamı gibi davranma yükümlülüğüne tabi olan ve Bankacılık Kanunu gereği itibar ve imtiyaz kuruluşu niteliğindeki banka olduğunu dikkate almamız gerekir⁷². Buna ilaveten haksız tazmin riskinin sigorta ettirilmesi ihtimali de gündeme gelebilmektedir⁷³. Basiretli iş adamı gibi davranmak mecburiyetinde olan bankadan beklenen özen yükümlülüğünün kapsamına, bankanın haksız tazminden

⁷⁰ Aynı yönde görüş için bkz. KAYA, s. 228.

⁷¹ Bankaların ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında özel bir özen gösterme yükümlülüğüne tabiyetleri hakkında bkz. Austrian Supreme Court, December 15, 1998, 1 Ob, 318/98s. Bkz. (<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/detail.aspx?g=767abd85-af2b-4ad7-bbeb-cadb7280ac85> 12.04.2011).

⁷² İşte arz ettiğimiz şekilde kendisinden beklenen özen gösterme yükümlülüğü banka açısından o derecede üst seviyededir ki bankanın özellikle uluslararası ticaret uygulamalarında SWIFT'den yararlanması ve bu sayede ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu düzenlerken muhatap hakkında gerekli bilgilere ulaşabilmesi gerekir. Bankanın bahsi geçen mekanizmadan yararlanmamış olması tabi olduğu özen gösterme yükümlülüğünü yerine getirmemiş sayılabilmesi için önemli bir dayanak teşkil edecektir. Bkz. AHVENAINEN, s. 22.

⁷³ LORENZ & PARTNERS, s. 6.

kaynaklanan zarar riskine karşı gerekli sigortayı yaptırması da dahil olmaktadır. Bankanın sigorta imkanından yararlanmaması ve bunun neticesinde haksız tazmin riskinin gerçekleşmesi, ortaya çıkan zarardan bankanın sorumlu olmasına etki eden bir sebep olmalıdır⁷⁴. Aynı şekilde, bankanın teminat mektubu düzenlemesi karşılığında lehtardan komisyon adı altında bir karşılık elde etmesi, bir başka deyişle teminat mektubunun düzenlenmesi sebebiyle bankanın ticari bir kazanç elde etmesi de bankanın özen yükümlülüğünün ve özen yükümlülüğü ile yakın bir ilişki içerisinde olan inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenmesinde önemli olmalıdır.

Yukarıda arz ettiğimiz şekildeki soyut kriterler ve bu kriterlerin belirleyeceği özen yükümlülüğünün ölçüleri dikkate alınarak bankanın ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun gereğini hangi koşullarda ve ne zaman yerine getireceği ve aynı zamanda hukuka uygun bir ödemenin yapılabilmesi için inceleme yükümlülüğünün sınırlarının nerede sona ereceği, muhatabın ve lehtarın hukuken korunmaya değer menfaatleri arasındaki dengenin bu kriterler sayesinde kurulması ile cevap bulabilecektir⁷⁵. Bankanın göstermek zorunda olduğu özen yükümlülüğünün ölçüsü, teminat mektubunun metnini hazırlayan, koşullarını belirleyen ve basiretli bir iş adamı gibi davranan bankanın haksız ödemelerin sonuçlarına katlanması gereken taraf olarak kabulünü de gerekli kılmaktadır. Muhatap, lehtar ve banka arasındaki dengeyi bu şekilde kurduğumuz ve devamında bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarını da bu şekilde belirlediğimiz takdirde kanaatimizce hem ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubundan beklenen fayda muhatap açısından gerçekleşmiş olur, hem de bankanın kendisine yöneltilen tazmin talebini, yukarıda arz ettiğimiz incelemeleri yapmaksızın, ne de olsa yapılan ödemenin banka ile lehtar arasındaki kredi sözleşmesi veya kontragaranti hükümlerine istinaden lehtardan tazmin edilebilmesi ve dolayısıyla banka açısından bir zarar veya risk oluşturmaması, gerekçesine sığınarak TMK m.2'ye de aykırı surette derhal ve aynen yerine getirmesinin ve dolayısıyla lehtar aleyhine hak kaybının meydana gelmesinin önüne geçilmiş olur⁷⁶.

⁷⁴ Aynı yönde görüş için bkz. DE SMEDT, s. 19, 20.

⁷⁵ Aynı yönde görüş için bkz. REİSOĞLU, Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, s. 96.

⁷⁶ Benzer bir görüş için bkz. TEOMAN, Banka Garantisinin Koşulları, s. 187. Yazar, faaliyetini imtiyaz sureti ile yürüten, bu nedenle de ticaretine ait tüm işlemlerinde özel bir özen göstermekle yükümlü bulunup ağırlaştırılmış bir sorumluluğa tabi olan bankanın teminat mektubunu muhataba verirken bunun ilk talepte kaydını içerdiğini de göz önünde tutarak güven altına aldığı riskin çok sınırlı ve açık bir biçimde tanımlanmasına çaba göstermesi gerektiğini belirtmektedir. Yazar ayrıca ilk talepte kaydını içeren banka teminat

SONUÇ

Teminat mektupları ve özellikle de yaygın ve rağbet gören bir türü olarak ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektupları ticari hayatta kredi temini için gerekli olan güven ihtiyacına cevap veren bir finansman aracı olarak kabul edilmektedir. Bu güvencenin derecesi o seviyede yüksektir ki, banka muhatabın tazmin talebini derhal, kayıtsız ve şartsız yerine getirmeyi taahhüt etmiş bulunmaktadır. Bu taahhüt banka açısından tabiri caiz ise, gözü kapalı bir şekilde her zaman muhatabın talebinin gereğinin yerine getirilmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Bankanın teminat mektubu marifetiyle muhatap ile arasında meydana gelen sözleşmeden doğan ve tazmin talebinin açıkça hukuka aykırılığına ve hakkın kötüye kullanımına dayanan def'ileri ileri sürbilmesi banka açısından hem bir yetkidir hem de bir yükümlülüktür. Ancak bu yetki veya yükümlülüğün sınırları, ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun muhatap lehine sağladığı güvencenin de kapsamının belirlenebilmesi için hayati bir önemi haizdir. Mevzuatta bu hususla ilgili olarak açık bir hüküm yer almamaktadır. Teminat mektuplarının bankacılık uygulaması, doktrin ve yargı kararları ile gelişmiş bir müessese olması sebebiyle bu yetkinin veya yükümlülüğün sınırları her somut durumun özellikleri göz önünde bulundurularak hakim tarafından belirlenecektir. Olması gereken hukuk açısından kanun koyucunun banka teminat mektuplarını TBK veya TTK'da düzenlemesi en ideal çözüm olarak tarafımızdan ileri sürülebilir. Ancak, olması gereken gerçekleşene kadar meselenin önemine binaen ticaret hukuku ve bankacılık hukuku başta olmak üzere özel hukuk disiplinlerine hakim olan prensiplerden yola çıkarak bir takım genel kabul görmüş kriterlerin de belirlenmesi gerekir.

Bu kriterlerin belirlenmesinde ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunun ticaret hayatında neden ve ne şekilde ortaya çıktığı mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. İlk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarında asıl olan, muhatabın tazmin talebinin gereğinin banka tarafından yerine getirilmesidir. Aksi durum ticaret hayatında ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektuplarının ortaya çıkışındaki saike aykırı olacağı gibi pacta sunt servanda

---

mektuplarında muhatabın sadece riskin gerçekleştiğini bildirmek sureti ile garanti edilen para tutarını tahsil olanağına kavuşacağından bankanın daha mektubun düzenlenmesi aşamasında son derece özenli davranmak zorunda olduğunu da ilave etmektedir. Ayrıca bkz. BATTAL, s. 8. Yazar, bankaların imtiyazlı bir işletme sayıldıklarını, başka bir deyiş ile bankacılık mesleği kapsamında yapılan faaliyetlerin imtiyaz sureti ile hükümet tarafından verilen bir yetkiye dayanılarak kullanıldığını, bu durumun bankanın yaptığı her işleminde sorumluluğunu artırıcı bir husus olarak göz önünde bulundurulacağını belirtmektedir.

ilkesi ile de bağdaşmayacaktır. TMK m. 2, teminat mektubu dolayısıyla meydana gelen hukuki ilişkinin taraflarının ve hatta lehtarın dahi bu ilişkiden doğan haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken tabi oldukları özen gösterme yükümlülüğünün çerçevesinin belirlenmesinde de mutlaka dikkate alınmalıdır. Unutulmaması gerekir ki, gerek lehtarın bankasına vereceği talimatlar ile gerekse bankanın muhataba teminat mektubunu düzenlerken sorumluluk açısından koyabilecekleri kayıtlar ile muhatabın tazmin talebi karşısında gerçekleşecek ödemenin tabi olduğu hukuki rejim belirlenebilir. Bu sebeple lehtar ve banka bu imkana sahip iken ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubu marifetiyle gerçekleşen ödemenin sonuçlarına katlanmaları gerekir. Buna ilaveten bankaların Türk hukukunda bir itibar ve aynı zamanda imtiyaz kuruluşu özelliği göstermesi sebebiyle tabi oldukları basiretli iş adamı gibi davranma yükümlülüğünün ve özen gösterme borcunun kapsamının buna paralel bir şekilde ağırlaştırılmış olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Banka ile teminat mektubu ilişkisine giren taraf olan muhatabın ve hatta lehtarın banka karşısında ekonomik olarak zayıf durumda olmaları ve bu sebeple bankaya karşı korunmalarının öncelik arz etmesi de bankanın tazmin talebini inceleme yükümlülüğünün sınırlarının belirlenmesinde etkili olmaktadır. Somut olayda hakim ilk talepte ödeme kayıtlı teminat mektubunda yer alan hükümleri göz önünde bulunduracak ve bankanın tabi olduğu inceleme yükümlülüğünün sınırlarını tespit etmeye çalışacaktır. Teminat mektubunda bu konuda bir hüküm yok ise veya hüküm yoruma muhtaç ise bankanın tabi olduğu inceleme yükümlülüğünün sınırları bu paragrafta işaret ettiğimiz genel prensiplerden yola çıkılarak belirlenecek kriterler baz alınarak her somut olay için ayrı ayrı tespit edilecektir.

KAYNAKÇA

AHVENAINEN, Laura, On Demand Guarantees in Iran, Business Management Programme Thesis, Laurea Leppavaara 2009.

AKYAZAN, Sıtkı, Banka Teminat Mektupları, *Batider*, Y. 1969, C. 5, s.16-33. (Teminat Mektupları)

AKYAZAN, Sıtkı, Tatbikatta Banka Teminat Mektuplarının Ortaya Çıkardığı Çeşitli Sorunlar, *Batider*, Y. 1973, C. 7, s. 567-579. (Tatbikatta Banka Teminat Mektupları)

AKYAZAN, Sıtkı, Teminat Mektuplarında Zamanaşımı, *Batider*, Y. 1975, C. 8, s. 1-13. (Zamanaşımı)

AKYOL, Şener, Banka Sözleşmeleri, b.1, İstanbul 2001.

ARAL, Fahrettin, Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği ve Ke-faletten Farkları, *Prof. Dr. Fikret Eren'e Armağan*, Ankara 2006, s. 131-145.

BAĞCI, Ömer, Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği ve Uygulama Sorunları, *Legal Hukuk Dergisi*, Y. Mart 2004, s. 697-716.

BARLAS, Nami, Türk Hukuk Sisteminde Banka Teminat Mektupları, b.1, İstanbul 1986.

BATTAL, Ahmet, Güven Kurumu Nitelendirmesi Işığında Bankaların Hukuki Sorumluluğu, b.1, Ankara 2001.

BERTRAMS, Roeland, Bank Guarantees in International Trade, b.1, Hague 2004.

BLAU, Werner/JEDZIG, Joachim, Bank Guarantees to Pay on First Written Demand in German Courts, *The International Lawyer*, Y. Fall 1989, Volume 23, Number 3, s.725-735.

BRAGGION, Antonio, The Notion of Independent Guarantee Contract, *International Pasific Bar Association Journal*, September, Year 2004. s. 35-42.

BUTSICK, Matthew, What Constitutes an Original Letter of Credit in the Fifth Circuit? LaBarge: America's Glencore, *George Mason Journal of International Commercial Law*, Year 2001, Volume 2, Issue 2, s. 177-199.

CARR, Indira, International Trade Law, b.4, Abingdon 2010.

CONNOLLY, Michael, Briefcase on Commercial Law, b.2, London 1998.

DE SMEDT, Philippe, First Demand Guarantees in Belgian Law, *International Law Review*, Year 1983, Volume 2, s. 19-21.

DOĞAN, Vahit, Banka Teminat Mektupları, b.3, Ankara 2005.

EKŞİ, Nuray, Banka Teminat Mektuplarına İlişkin ICC Kuralları (2010 Revizyonu - URDG 758), Makaleler, Editöryel Kitap, b.1, İstanbul 2011, s.107-133.

ERZURUMLUOĞLU, Erzan, Teminat Mektupları ve Banka Teminat Mektuplarının Hukuki Niteliği, *Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, Y. 1973, C. 5, Sa. 1, s.121-133.

GAO, Xiang, The Fraud Rule In The Law Of Letters Of A Credit, b.1, Hague 2002.

GIGER, Hans, Problems of Bank Guarantee Abuse in Swiss Law, *Arizona Journal of International And Comparative Law*, Year 1987, Volume 38, s. 38-47.

HAZNEDAR, Murat, Banka Teminat Mektupları, *Legal Hukuk Dergisi*, Y. Ocak 2003, s. 77-81.

KAHYAOĞLU, Emin Cem, Banka Garantileri, b.1, İstanbul 1996.

KAPLAN, İbrahim, Banka Sözleşmeleri Hukuku, b.1, Ankara 1996.

KARAYALÇIN, Yaşar, Özel Hukukta Meseleler ve Görüşler, Hukuki Mütalaalar, 1992-1996, Ankara 1997, s.89-95. (Teminat Mektubunun Hükümsüz Sayılması ve İadesi)

KARAYALÇIN, Yaşar, Özel Hukukta Meseleler ve Görüşler, Hukuki Mütalaalar, 1988-1991, (IV), Ankara 1992, s.40-53. (Kontragaranti/Ödeyen Bankanın Sorumluluğu)

KARAYALÇIN, Yaşar, Özel Hukukta Meseleler ve Görüşler, Hukuki Mütalaalar, Ankara 1975, s.64-73. (Teminat Mektubu İlmühaber Taşıyıcı Belgesi)

KAYA, Arslan, İlk Yazılı Talepte Ödeme Klotunu İhtiva Eden Banka Garantilerinde Hakkın Kötüye Kullanılması Sorunu, *Prof. Dr. Reha Poroy'a Armağan*, İstanbul 1995, s. 211-244.

KOZOLCHYK, Kozolchyk, Bank Guarantees and Letters of Credit: Time For a Return to The Fold, *University of Pennsylvania Journal of International Business Law*, Year 1989, Volume 11, Number 1, s. 1-79.

KÜNEY, Hikmet, Banka Tekniği, b.6, Ankara 1989.

MUGASHA, Agasha, The Law of Letters of Credit and Bank Guarantees, b.1, Sydney 2003.

ÖZBEK, Mustafa, Banka Teminat Mektuplarında Lehdar ile Garanti Veren Banka Arasındaki İlişkinin Hukuki Niteliği, *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi*, Y. 2000, Sa. 105, s. 50-57.

ÖZDEMİR, Atalay, Borçlar Yasasının 110. Maddesine Eklenen Yeni Fıkra ve Banka Teminat Mektupları, *Yargıtay Dergisi*, C.10, Y. 1984, Sa. 1-2, s. 252-271.

ÖZDEMİR, Hatice, Uluslararası Özel Hukuk Açısından Banka Teminat Mektupları, *İstanbul Barosu Dergisi*, Y. 1999, C. 73, Sa. 7-8-9, s. 730-761.

POSTACIOĞLU, İlhan E., Banka Teminat Mektuplarının Ödenmesi İhtiyati Tedbir Kararları İle Durdurulabilir mi?, *İdare Hukuku ve İlimler Dergisi*, Y. 1982, Sa. 1-3 s. 175-182.

REİSOĞLU, Seza, Banka Teminat Mektupları ve Kontragarantiler, b.4, Ankara 2003. (Teminat Mektupları ve Kontragarantiler)

REİSOĞLU, Seza, Teminat Mektuplarının Ödenmesinin İhtiyati Tedbir Kararı ile Önlenmesi ve Sonuçları, *Prof. Dr. Haluk Tandoğan'ın Anısına Armağan*, Ankara 1990, s. 471-481. (İhtiyati Tedbir Kararı)

REİSOĞLU, Seza, Banka Teminat Mektupları ve Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar, *Bankacılar Dergisi*, Y. 2002, Sa. 43, s. 94-100. (Uygulamada Ortaya Çıkan Sorunlar)

REİSOĞLU, Seza, Banka Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü ve Hukuki Sonuçları, *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu VI*, Y. 1989, Ankara 1990, s.67-91. (Teminat Mektuplarında Kayıtsız Şartsız Ödeme Taahhüdü)

RIGGS, John H., Guarantees On First Demand In France, *International Financial Law Review*, Year 1986, Volume 5, Issue 12, s. 11-13.

SENGİR, Turgut, Banka Teminat Mektuplarında Bedelin Depo Edilmesi, *Batider*, Y. 1972, C. VI, s. 597-599.

SOMUNCUOĞLU, Ünal, Banka Teminat Mektuplarına İlişkin Bazı Davalarda Aktif Husumet, *İstanbul Barosu Dergisi*, Y. 1977, C. 51, Sa. 1, s. 64-67. (Aktif Husumet)

SOMUNCUOĞLU, Ünal, Banka Teminat Mektuplarına İlişkin Bazı Davalarda Sıfat ve Bir Eleştirisi, *İstanbul Barosu Dergisi*, Y. 1985, C. 59, Sa. 1-2-3, s. 131-134. (Davalarda Sıfat)

STAUFFLET, Jean, Recent Developments In The Law Of International Bank Guarantees In France and Belgium, *Arizona Journal Of International And Comparative Law*, Year 1987, Volume 38, s. 48-52.

SUNGURTEKİN, Meral, Banka Teminat Mektuplarına İlişkin Uluslararası Unsurlu İhtilaflara Uygulanacak Hukuk Hakkında Bir İnceleme, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, Y. 1990, Sa. 4, s. 543-565.

TEKİNALP, Ünal, Banka Hukukunun Esasları, b.1, İstanbul 1988.

TEOMAN, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I, Hukuki Mütalaalar, Kitap 10: 2000-2002, İstanbul 2003. (Banka Garantisi)

TEOMAN, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I, Hukuki Mütalalar, Kitap 3, 1984-1985, İstanbul 1994. (Banka Teminat Mektupları)

TEOMAN, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I, Hukuki Mütalaalar, Kitap 7, 1995-1996, İstanbul 1997. (Teminat Mektubu)

TEOMAN, Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku, Cilt I, Kitap 11, 2003, İstanbul 2004. (Banka Garantisinin Koşulları)

TURANBOY, Asuman, Bankacılar İçin Banka Hukuku Bilgisi, b.11, Ankara 2000.

VON CAEMMERER, Ernst, Bank Suretyships And Bank Guarantees In Foreign Trade, *Victory University of Wellington Law Review*, Volume 8, Issue 4, s. 349-357.

VURAL, Güven, Türk Banka Hukuku, b.1, Ankara 1991.

YAKIŞIKLI, Ramazan, Teminat Mektupları, *Vergi Dünyası*, Y. Mart 2001, Sa. 235, s. 95-98.

Austrian Supreme Court, December 15, 1998, 1 Ob, 318/98s. (<http://www.internationallawoffice.com/Newsletters/detail.aspx?g=767abd85-af2b-4ad7-bbeb-cadb7280ac85>, erişim 12 Nisan 2011).

(http://www.ubs.com/1/e/ubs_ch/bb_ch/finance/trade_exportfinance/bankgarantie/garantie/erscheinungsformen.html, erişim 14 Mayıs 2011).

Lorenz and Partners, Demand Guarantees and Unfair Calling of Guarantees, Newsletter No 62, August 2009. (www.lorenz.co.th/component/option.com_docman/.../long.de/, erişim 26 Haziran 2011).

